Budapest, 1902. Hetedik évfolyam. 316. szám. Hétfő, november 17.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Utazás egy paragrafus körül.

Budapest, november 16.

A polgári perrendtartás részletes tárgyalását különös irányba lóditotta az igazságügyi bizottság a kereskedelmi biróságok eltörlésével. Ez az irány nem sok sikerrel kecsegteti a 34. §, ostromlóit, akiknek táborában együtt látjuk az egész magyar kereskedelmet és iparosvilágot, az ügyvédi és kereskedelmi kamarákat.

A hivatalos megokolás avval érvelt e szakasz mellett, hogy az alkalmas lesz számos visszaélésnek az elejét venni s meg fogja védeni a fogyasztókat a kereskedőkkel, ez utóbbiakat pedig a külföldi kereskedők visszaéléseivel szemben. Legutóbbi beszédében pedig avval igyekezett a § apja, az igazságügyminiszter ur a saját gyermekét megvédeni, hogy a külföld perrendtartásaira utalt, amelyekben hasonló intézkedések találtatnak. Legerősebb érveit pedig néhány kereskedelmi testületnek a javaslatról készült szakvéleményeiből kovácsolta a § érdekében s e testületek ezidőszerinti vélekedésével szemben.

Ha sorra vesszük a sérelmes § mellett fölhozott érveket s azokat kellő világitásba helyezzük, ha meg másfelől a latba dobjuk a § ellen szóló nyomatékos meggondolásokat, akkor tisztán fognak látni ebben a kicsinyesnek ható, de voltaképpen nagy horderejü kérdésben. Arról van szó, hogy a kereskedők sokszor visszaéltek a jelenlegi törvényben gyökerező ama jogukkal, amely szerint ők az adósaikat törvénybe hihatták azon a helyen, ahol könyveiket vezetik. Másnak, mint kereskedőnek, igaz, az adósát csakis ez utóbbinak lakóhelyén lehet bepörölnie. De másnak, mint kereskedőnek nincs is sok váltót nem adó adósa; másnak, mint kereskedőnek, nem is foglalkozása a rendszeres, nagykiterjedésü hitelezés. Ha tehát az áruhitelezést meg akarjuk engedni, erre pedig hitelre szorult szegény népességü országnak égető szüksége van, akkor meg is kell könnyiteni a hitelezéssel foglalkozó kereskedőosztálynak azt a jogos és legitim törekvését, hogy kinlevőségeit, amelyekben tőkéje, vagyona, megélhetése, hirneve gyökerezik, könnyü szerrel behajthassa. Meg is könnyiti ezt az 1868 óta fennálló perrendtartás.

Most azonban egyszerre — hogy kik, nem tudni — de a törvényjavaslat indokolása szerint panaszkodnak visszaélésekről, amelyeket egyes kereskedők tapasztalatlan vidéki fogyasztókkal szemben elkövetnek. Nem kutatjuk, mennyi jogosult alapja van e panaszoknak, elhiszszük vakon is, hogy visszaélések előfordultak, hiszen a törvények miféle jótéteményeivel nem üztek még visszaéléseket? De kérdjük, abból, hogy visszaélések is előfordultak, az következik-e, hogy a visszaélésre alkalmat adó, egyébiránt pedig áldásosan müködő s a vidéki fogyasztó közönség hitelképességét fenntartó rendelkezést magát is eltöröljük? Vagy az következik-e inkább, hogy e rendelkezés épségben tartásával gyomláló szerszámainkkal a visszaélések irtásához fogjunk? Hogy a visszaéléseknek miként lehetne elejét venni, arra a későbbiek során még visszatérünk.

Az a további érv sem állhatja meg a helyét, hogy a fogyasztót fogja ez a §. megvédeni a kereskedővel szemben, ez utóbbit pedig a külföldi nagykereskedőkkel szemben. Ennek épp az ellenkezője igaz. A fogyasztónak nálunk elsősorban hitelre van szüksége, ezt pedig a kereskedő nem nyujthatja neki, ha nincsen módjában követelését nemfizetés esetében könnyü szerrel értékesiteni. A kereskedőt sem védi meg a külföldi nagy kereskedővel szemben, hanem ellenkezőleg kiszolgáltatja ez utóbbinak a magyar közvetitő kereskedőket, mert a külfölddel kötött szerződéseinkkel megadván a külfödieknek mindamaz igazságszolgáltatási előnyöket, amelyek kijárnak a belföldieknek, egyszersmind azt is garantálni tartozunk nekik, hogy kereskedőinkkel szemben fennálló követeléseiket a saját lakóhelyük szerint illetékes, tehát külföldi biróságnál érvényesitsék. Miután pedig a kereskedelmi és főképp hitelezési viszonyok nálunk azt az alakot öltik, hogy a budapesti és egyéb nagyvárosi kereskedők és iparosok külföldi kereskedőktől vásárolnak s az igy bevásárolt árut a fogyasztóknak adják el, az a helyzet fog előállani, hogy a magyar kereskedő és iparos, ha nemfizető adósát fizetésre akarja szoritani, szaladhat százfelé, az országban szerteszét lakó adósainak biróságaihoz pörölni s ha ennek kivihetetlensége miatt ő jut fizetési zavarba külföldi hitelezőjével szemben, ez utóbbi egyszerüen beperli a saját országabeli biróságnál, amely előtt való megjelenéstől törvényeink nem kimélik meg, sőt arra egyenesen szoritják.

Ezekkel a hátrányokkal s a még alább kifejtett nehézségekkel szemben hiába utalnak minket a külföld rokontermészetü perrendtartási intézkedéseire. Jól tudjuk ugyanis, hogy a külföldön e részben fennálló intézkedések miatt folytonosan panaszkodnak az érdekeltek, de már azért sem lenne szabad e tekintetben a külföldi törvényeket utánoznunk, mert viszonyaink egészen mások a külföldieknél s e viszonyokat respektálni törvényalkotásunk elsőrendü kötelessége. A külföldön nem oly általános a hitelezés, mint nálunk s Németországban, amelynek perrendtartására leginkább hivatkoznak a 34. §. védelmezői, oly sürün vannak egymás mellett nagy városok, hogy egy-egy város kereskedőinek vevőköre nem terjedhet olyan nagy területre, mint nálunk, ahol minden szükséges cikket talán mindössze 5—6 nagyobb városban lehet beszerezni. Ennélfogva a külföldi kereskedőnek csak a városa körül elterjedő falvakra lehet, mint fogyasztókra számitania, ezek pedig birósági illetékesség tekintetében legnagyobbrészt ugyanazon városhoz tartoznak, amelyben a kereskedő maga is lakik, vagy ha nem is, legföl-

TÁRCA

Kétkedés.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Domahidy-Ujfalussy Amadil.*

Jobbra-balra libennek a kékes-sárga lángok s meleg öleléssel cirogatják a szamovárt. Csakhamar át is hevül, forrásba jő kristályvize. Pici, könnyed buborékok lázasan futkároznak rajta, majd nőnek, duzzadnak és feszitik az utjukat gátló fedőt, amely kötelességtudóan megállja helyét, ügyet se vetve még a párasóhajokra sem.

Mialatt halkan, mélán zsong a viz, kicsi asszony lenge alakja bontakozik ki a félhomályból. Odalép a teafőzőhez és gondosan leforrázza az illatos, barna leveleket. Tüstént megdagadnak és átlehellik zamatjukat a vizbe. Kisvártatva ott párolog a kellemes ital a két karosszék közé ékelt parányi asztalon.

— Teázhatunk — szól az asszony, szelid tekintettel simogatva végig a kereveten ülő férfit, aki egy percig le nem vette róla szemét, követve minden mozdulatát.

Vőlegénye annak a csepp asszonynak és végtelenül ragaszkodik hozzá.

— Hadd gőzölögje ki magát kénye-kedve szerint az a tea, s mig kihül, jőjj, ülj még kissé mellém, — szólt, hivogatóan integetve.

Az asszony szót fogad. Nesztelen léptekkel közeledik feléje, majd lehuzódik a kerevetre.

— Ugy szeretem nézni, mikor olyan kedvesen teddegélsz-veddegélsz s előttem el-elsuhanva, rám veted okos szemedet, — folytatja a férfi az ő lágy, gyöngéd hangján.—Vajha nap-nap után együtt lehetnénk már, bárcsak mentül előbb feleségemnek mondhatnálak!

— Higyjem, Jenő, hogy csakugyan annyira óhajtod örök egyesülésünket, mint ahogy azt velem minduntalan elhitetni kivánod?

— Ismét kételkedel?

— Belátom, hogy csuf háladatlanság tőlem, hiszen szóval-tettel egyebet se cselekszel, mint bizonyitgatod érzelmeid valódiságát.

— Nemde ezt magad is beismered?

— Kénytelen vagyok vele, de mindamellett gyötör a féltékenység démona. Szünös-szüntelen szitja bennem a kétkedés tüzét, mely ha egyszer lobot vetett, nem egykönnyen alszik el. Egyszermásszor ugyan elcsendesedik gyöngéd szavaidnak hatása alatt, a legcsekélyebb okra azonban ujult erővel támad és sorvasztja lelkemet, mely . . .

— Bocsáss meg, hogy közbevágok, Clarisse, de tüstént visszautasitani akarom azt a vádat, mintha én bármikor is okot szolgáltattam volna a bennem való kétkedésre. Amióta csak szeretsz, soha el nem tántorodtam tőled egy pillanatra sem. Tiszta a lelkiismeretem, fehér lapján nincsen árny.

— Nem is azt állitom, hogy nekem adva szivedet, a változatosság kedvéért közbe-közbe más iránt is érdeklődöl, ma ezért, holnap megint a másikért rajongva; csak azon tünődöm nem egyszer naponta és álmatlan éjjelen, egy-egy fájó vágy nem kél-e bensődben az után, akit előttem szerettél? A képzeletben alkotott boldog családi tüzhely körül, lelki szemeid előtt nem ő lebeg-e koronkint helyettem, annak a leánynak emléke nem kisért-e, nem lappang-e, szinte tudtodon kivül is lelked mélyén?

— Ha téged Clarisse nem szeretnélek olyannyira, mint ahogyan réges-régen szeretlek, megeshetett volna, hogy talán mai napig érezném irtó hatását annak a kis szivbajnak, orozva rám tört szerelemnek, amely akkortájban ejtett békóiba, mikor te még csak barátságoddal tiszteltél meg. Alig hinném különben, hogy bármilyen körülmények között is, komolyabb nyomot tudott volna hátrahagyni; tegyük föl azonban, hogy igen, a te gyógyitó kezed hamarosan beheggesztette volna a kapott sebet, de merem mondani, nem is volt szükség szigoru orvoslásra. Csak amolyan hirtelen gyöngélkedés volt az, mint mikor a nagy melegben kissé megszédül az ember — mire magához tér, jóformán nem is érzi, hogy baja volt.

Clarisse mit se felel, mint aki annyira elgondolkozott, hogy se lát, se hall. Nyugtalan, tétova tekintettel néz maga elé, majd felemelkedik helyéből, odalép a kis asztalhoz, s végre bele ereszkedik az egyik karosszékbe. A tea még javában gőzölög, magasra felnyulik a meleg pára a levegőbe s fent egybeolvad a félhomálylyal.

Jenő kissé neheztelve pillantgat menyasszonya után, bosszankodik rajta, hogy csak amugy hidegen odahagyta őt, fel nem fogja, hogy a gyönge női szivnek az is elég, az is fáj, ha csak egy képzelt bánatnak képzelt árnya borul is reá.

Egy darabig figyeli Jenő, hogyan szürcsölgeti Clarisse nagynénán teáját, csak ugy félve értetve ajkaihoz a forró kanalat. Majd behunyja egy percre szemét, mint aki egy kedves képet megrögziteni akar emlékében, aztán végigsimitja

Lapunk mai száma nyolc oldal.

jebb 2—3 bíróságról lehet szó, amelyek közt vevőköre birói illetékesség szempontjából megoszlik, Ellenben nálunk a nagyobb vevőkörrel biró cégek az országnak 50—60 megyéjében birnak vevőkkel, akik néhány százra menő járásbirósághoz illetékesek. Oly járásbiróságokhoz, amelyek székhelyén gyakran ügyvéd sem találkozik, akire a távol lakó s az ott nem ismerős hitelező magát és ügye képviseletét bizhatná, vagy ha talál is egyre, az már az alperesé, vagy ennek rokona stb. A külföldi analogiákra való hivatkozás tehát ez esetben már azért sem helytálló, mert egészen heterogen viszonyok állanak fenn e részben nálunk és a külföldön.

Az az érv, amelyet egyes kereskedelmi testületek nyilatkozataiból kovácsolt legutóbb az igazságügyi miniszter a több helyről megtámadott § mellett, szintén szertefoszlik e nyilatkozatok keletkezésének közelebbről való szemügyre vételénél. A törvénytervezet első kibocsátása alkalmával a könyvkivonati illetékességet a kereskedők minden pörétől meg akarták vonni s akkor az összes kereskedelmi testületek egyértelműleg kifejtették az ily szabályozás kárhozatos voltát. Amikor aztán 1901-ben a második tervezet, számolva a fölhangzott birálattal, némi engedékenységet igyekezett tanusitani a kereskedők állásfoglalása iránt s kimondotta, hogy, bejegyzett kereskedőknek bejegyzett kereskedőkkel szemben fennálló követelései mégis csak a könyvkivonat szerint illetékes biróság előtt érvényesithetők, akkor e testületek kimutatták, hogy ez csak félrendszabály, s beigazolták, hogy ezt az illetékességet csakis a bejegyzett kereskedők követeléseire kiterjeszteni milyen speciális hátrányokkal fog járni. Már most ezeket a speciális észrevételeket érvül kijátszani a kereskedők mostani állásfoglalásával szemben meg alig ildomos azon az alapon, hogy a legutóbbi törvény-szövegezés szerint az igazságügyminiszter számot vetve néhány kereskedelmi testület speciális érvelésével, az emlitett illetékességet kiterjesztette a nem bejegyzett cégü kereskedőkkel szemben fennálló követelésekre. Mert evvel még az eredetileg kifogásolt és azóta váltig kifogásolás tárgyául szolgáló ama sérelem, hogy nem kereskedők elleni követeléseiket az alperesek lakhelyein kell érvényesiteniök, még orvoslásra semmiképp sem talált.

Egyébiránt mindazokat a testületeket, amelyekre az igazságügyi miniszter hivatkozott, a magyar kereskedelmi csarnokot, az aradi Lloyd-társulatot stb. s ezeken kivül még az összes kereskedelmi és iparkamarákat, az összes kereskedelmi és egy csomó iparos egyesületet a miniszter ur ez idő szerint mind megtalálhatja azon a memorandumon, amelyet neki csak nemrég küldöttségileg átadtak, s amely memorandum kevés szóval, de annál meggyőzőbben előadta, hogy mi vár a hazai kereskedőosztályra a 34. §. változatlan fenntartása s életbeléptetése esetén.

Mindebből az osztó igazság és méltányosság alapján az a remény merithető, hogy a §. ezidőszerinti szövegezésével a magyar kodifikáció még nem mondotta ki utolsó szavát. Igen jól el lehetne képzelni az uj perrendtartásban a régi perrendtartásnak erre vonatkozó §-át, amelyet ki kellene egésziteni olyan rendelkezésekkel, amelyek célja az annak alapján elkövethető visszaéléseknek elejét venni. Az e téren való rendszabályozás tekintetében a legradikálisabb lépés már amugy is megtörtént az ugynevezett vigéctörvénynyel, amelynek értelmében a vidéki közönség nem helybeli kereskedőktől csak irásbeli megrendeléssel szerezhet árut, vagy ugy, ha nem helybeli cégtől való vásárlás céljából irásbelileg magához hivja annak a cégnek a kiküldöttjét. E rendelkezéssel már megvan teremtve annak a biztositéka, hogy tapasztalatlan, venni nem akaró és csak az ügynökök rábeszélése folytán vásárló vidékiek a jövőben már nem lesznek pörbe idézhetők.

Plósz miniszter kodifikatorius genieje nem fogja őt cserben hagyni nézetünk szerint az esetben sem, ha azon fog buzgólkodni, hogy módját ejtse a mindennek dacára még elkövethető visszaélések orvoslásának. Akár oly módon, hogy minden ily könyvkivonati illetékesség alapján pörölt követelést, az alperes irásbeli kivánságára, érdemleges birói megfontolásra biz, hogy az alperes meg nem jelenése még ne vonja maga után annak elmakacsoltatását, akár más alkalmasnak látszó módon, de bizunk benne, hogy mindenképp sikerülni fog e téren is annak a problemának a megoldása, hogy a kecske jóllakása mellett a káposzta is megmaradjon. E részben már az is megnyugvással töltheti el kereskedőinket, hogy Plósz miniszter nem az az ember, aki szürke theoriák vesszőparipáira ül föl, amikor törvényt alkot, hanem mindenkor számot igyekszik vetni az élet praktikus követelményeivel, amelyet ez esetben valóban a nekik oly terhes szakasz módositását igénylik.

Vágó József.

BELFÖLD

A képviselőház holnap délelőtt ülést tart, melyen folytatják az indemnity tárgyalását. Szólásra fel vannak irva *Papp* Elek, *Molnár* Ákos és *Benedek* János.

Összeférhetetlenségi bejelentés. *Szentiványi* Árpád országgyülési képviselő ellen ma dr. *Goldner* Adolf szocialista pártvezér a következő összeférhetetlenségi bejelentést intézte a képviselőház elnökéhez:

Nagyméltóságu elnök ur! Széll Kálmán miniszterelnök és Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter által Tatai Gyula ellen a Népszava cimü lapban „a Csorba-tó, vagy a legszemérmetlenebb panama“ cimmel megjelent cikk miatt inditott és folyó évi november 13-ikán a budapesti királyi törvényszék, mint sajtóbiróság előtt tárgyalt per alkalmával Szentiványi Árpád országgyülési képviselő, kit a tárgyaláson tanukként kihallgattak, vallomásában — az idemellékelt lapok tudósitási szerint — elmondta, hogy közbenjárt abban, hogy az állam Szentiványi József birtokát megvegye. Az esküdtbiróság előtt tett eme vallomása alapján Szentiványi Árpád országos képviselő ellen az 1901. évi XXIV. t.-c. 13. §-ának 1) pontja szerint az *összeférhetlenséget* bejelentem, mert az idézett törvény világosan megállapitja, hogy országgyülési képviselő a kormánynál kezben nem járnat oly ügyekben, melyek ingó vagy ingatlan javaknak az állam által való megvételére vagy bérbe vételére vonatkoznak“. Az összeférhetlenség igazolására kérem beszereztetni a sajtóper aktáit, herceg *Hohenlohe* Kereszténynek *Szentiványi* Józsefhez intézett levelét, a Csorba-tóra vonatkozó kataszteri ivet, telekkönyvi kivonatot, adókönyvet, az állammal kötött vételi szerződését és az államnak a bérlőkkel kötött bérleti szerződéseit. Mint *tanukat* kérem beidéztetni a Szentiványi hoz irott levél szerzőjét: herceg *Hohenlohe* Keresztélyt, *Zsitvay* Leőt, a budapesti büntető törvényszék elnökét, dr. *Geguss* Gusztávot, a budapesti kir. ügyészség vezetőjét, dr. *Pollacsek* Sándor ügyvédet, *Eötvös* Károly orsz. képviselőt, *Tavy* Gusztáv főerdőtanácsost és alulirottat, mint az összeférhetlenségi eset bejelentőjét. Tisztelettel dr. *Goldner* Adolf.

Pártértekezlet. *A függetlenségi- és 48-as Kossuth-párt* ma délután 5 órakor *Thaly* Kálmán elnöklete alatt értekezletet tartott. Az értekezlet megbeszélte a politikai helyzetet és a további magatartására nézve határozatokat hozott. *Molnár* Józsiás és *Ráth* Endre inditványára a kézdivásárhelyi székely népgyülés intézőségébe beválasztotta *Rapolthy* Gábor, dr. *Szentiványi* Arpád, *Biró* Károly és dr. *Szacsvay* Gyula kültagokat, a függetlenségi párt által delegált bizottságba pedig bevette még *Thaly* Kálmán, *Papp* Elek és dr. *Molnár* Ákos képviselőket mint a székely viszonyok ismerőit. *Visontai* Soma bejelentette, hogy a holnapi ülésen sürgős interpellációt intéz a kormányhoz a negyven magyar leány külföldre szállitása ügyében.

Polgári iskolai tanárok gyülése.

Budapest, november 16.

Mintegy 300 polgári iskolai tanár gyült össze ma reggel 9 órakor a Wesselényi-utcai polgári fiuiskola tornatermében. A tárgy, mely aktualitásánál fogva annyi érdeklődöt hozott össze: a tanárság álláspontja volt a fizetésrendezési tervezettel szemben. A főváros és vidék tanférfiainak soraiban, számos tanárnő volt jelen.

Reggel 9 órakor csak az előértekezletet nyitotta meg *Lád* Károly egyesületi elnök, és felhivta az inditványtevőket, hogy ez alkalommal igyekezzenek a nézeteket előre és tisztába hozni, hogy az országos értekezlet annál gyorsabban s könnyebben tárgyalhassa le a benyujtandó javaslatokat. — Az *elnök* azonban nem érte el célját. A tanácskozás hosszura nyult s a nézetek jó darabig mindinkább elágaztak. Az első vitát az a kérdés provokálta, vajjon az értekezlet foglalkozzék-e a felekezeti és községi polgári iskolák tanárságának helyzetével is? *Fischer* Jakab (Pozsony), *Lád* Károly elnök, dr. *Kovács* János paedagogiumi tanár és *Kovács* Vince (Arad) hozzászólásai után az előértekezlet abban állapodott meg, hogy az állami iskolai tanárokra hozott határozatok után hangoztatni fogja ama kivánságát is, hogy azokat terjeszsze ki a kormány a nem állami tanárokra is, kiknek helyzete különben is még tarthatatlanabb.

Csak ezután fogtak hozzá az érdemleges tanácskozásokhoz.

Két inditvány körül csoportosul a többség véleménye. Mindkettő dr. *Kovács* János paedagógiumi tanártól származott. Az egyiket az igazgatósági ülésen terjesztette be s ez mint igazgatósági határozat már régen ismeretes volt: a polgári iskolai tanárok fizetése kezdettől fogva mindvégig csak 600 koronával lehet kevesebb, mint a középiskolai tanároké. Számos vidéki testület azzal a megbizatással küldte fel képviselőjét, hogy ezt az inditványt segitse győzelemre. A gyülés folyamán azonban *Lád* elnök őszinte szavakkal megvallotta, hogy eddigi tapasztalatai után

---

homlokát, szippant szivarjából, leveregeti róla a hamut s végre feláll.

Néhány pillanatig járkál a szobában, nem tudja, mit tegyen, mi volna a leghelyesebb, várja-e meg, mig Clarisse megszólal, avagy igyekezzék kiengesztelni, noha nem is tudja, miért haragszik, tulajdonképpen miért is vált el mellőle? Sétaközben megáll az iróasztal előtt, majd a könyvszekrényhez megy s végtére is leül Clarisse-szal szemközt.

— Edes kis lelkem — mondja aztán hizelegve.

Kedvelt szavajárása ez és Clarisse is imádja e három szócskát, napestig hallani kivánná, soha el nem unná. Kissé bus mosolylyal felel Jenőnek, nagyon fájón szereti ezt az embert, aki árvaságában felfogott rajta, ugy szereti, ahogyan tulontul érzékeny lelkü asszonyok szeretnek. Rajong érte a szó szoros értelmében, de szenved is miatta, nem tudja hinni, hogy minden gondolata tényleg övé volna, hogy soha sem téved vissza a multba, azt a leányt szeretve, akiért ideig-óráig mégis csak lángolt.

Clarisse szeretett, de kétkedett is! Nehéz sor pedig ám a kétkedés — fájó, sorvasztó, szivet s lelket sorvasztó. Akinek egyszer belevette magát bensőjébe, ugyancsak kinlódott miatta. Nem tudja kellőleg élvezni se a jelent, se a jövőt, bárminő kecsegtetőnek igérkezzék, mert minduntalan megzavarja az összhangot az a boldogtalanitó érzés, amely visszatükröződik a szemekben, de még a mosolyban is.

Jenő kiolvasta a Clarisse arcából, mi forronghat szivében s komolyan bántani kezdi őt annak szenvedése, akit boldognak óhajtott látni.

— Ne nézz rám olyan szomoruan — esedezik — és szólj már egy szót!

És Clarisse csak nézi őt, azzal a bámulatos mosolylyal ajkán, s áhitatos szerelemmel sötéten árnyalt, méla szemeiben.

— Ne fájitsd meg a szivemet — kérleli Jenő — tudhatod már, hogy erős férfi létemre gyerekké válok érted. Egyetlen egy bántó szavad könnyezni késztet, noha vasidegzetü embernek ismernek, de szomoru hallgatásod is rosszul esik.

— Nem akartalak megbántani — szólt Clarisse csöndesen, mialatt ajkához emeli a cseszét.

— Közvetlenül tulajdonképpen nem is bántottál meg, de elég az, hogy kételkedni látlak, hogy egyre azt kell tapasztalnom, mennyire nem bizol bennem.

— Nem azt mondom, hogy nem szeretsz, csak attól félek, az gyötör folyton-folyvást, vajjon fel nem sir-e lelked, ha néha-napján meglátod azt a régit, avagy ha csak rá is gondolsz?

— Nyugodj meg, Clarisse, nem is gondolok már rája; a föld kerekségén egyedül te vagy az, akit feleségül venni vágyom. Tied szivem minden érzelme, egy röpke szikrával vagy gondolattal sem vagyok hütelen hozzád és nem is leszek soha. Ugy-e, hiszed és érzed is megint, mint nem egyszer már, hogy egészen a te rabod vagyok?

— Erzem!... Szavad, szemed, le nem tagadható mélységes szerelmet sugároz — mondja Clarisse boldog meggyőződéssel s végre is áthatva Jenő benső érzelmétől.

Abban a perben hisz is neki feltétlenül. Bizik benne, mint Istenében. De talán már holnap megint felsajog a lelke s tudja, hogy még ha tenyerén fogná is hordani mátkája, kétkedni fog szerelmének kizárólagos birásában örökkön-— örökké!

A kétkedés lassan ölő betegség; aki belé esett, holtig sem gyógyul ki belőle.

kevés reménye van, hogy ezt elérjék. Tanácsosnak tartja, hogy ne zárkózzanak el a közbeeső inditványok elől. Volt is ilyen inditvány elég! De dr. Kovács János tapasztalva azt, hogy első inditványának bár könnyü győzelmet biztositani az egyesületben, nehéz elfogadtatni a miniszterrel: maga is tett egy közbeeső inditványt.

A lapokban megjelent tervek szerint — ugymond — a polgári iskolai tanár kezdőfizetése 2000 korona végső fizetése 4400 korona.

Ha összehasonlitjuk a középiskolai tanári fizetéssel az uj tervezet 33⅓%-al kedvezőbb; a végső fizetés aránya is kedvezőbb, bárha nem is annyira, mint a kezdő fizetésé. De ez sem volna oly nagy sérelem, mert ha az arányok összhangba hozatnak 90, kikerekitve 100 koronával volna több. Kéri tehát ezt. A végső fizetés tehát 4500 korona volna. Ezek után csak egy sérelem marad még hátra: a fizetés maximumát a tanárok ezelőtt a szolgálat 25-ik évében, az uj terv szerint pedig csak a 32-ik évben érik el. Ezen kellene segiteni.

Egyhangu helyesléssel hallgatták ezt az inditványt, valamint *Lád* elnöknek azt az előterjesztését is, hogy az értekezlet küldjön ki bizalmi-férfiakat, akik a tanárság érdekeiért a miniszteriummal érintkezzenek, sőt szükség esetén az országgyüléshez is peticionáljon. Hosszas és tüzetes vita után elnök szavazásra bocsátva dr. *Kovács* János inditványát: a kezdőfizetés legyen 2000 korona, emelkedés négyévenként s a fizetési maximum a 26-ik szolgálati évben már eléressék. — Az országos értekezlet egyhangulag elfogadta az inditványt azzal, hogy az államiak kedvezményét a nem államiakra is kiterjesztetni akarja. Végül megválasztották a bizalmi férfiakat.

KÜLFÖLD

A brüsszeli merénylet.

— A *Budapesti Napló* táviratai. —

Brüsszel, november 16.

Egész Belgium annak a merényletnek a hatása alatt áll, amelyet a mult szombaton *Lipót* király ellen elkövettek. Még azok az ujságok is, amelyek kiméletlenül támadták a királyt kalandjai és leányával szemben való viselkedése miatt, elitélik az anarkhista merénylő tervét és az anarkhisták ellen szigoru intézkedéseket követelnek.

Smet de Nayer miniszterelnök nyomban Rubino letartóztatása után a kastélyba ment és a kormány nevében kifejezte a király előtt felháborodását a merénylet fölött és az egész ország szerencsekivánatait a király szerencsés megmeneküléséhez. *Rubino* még mindig közömbösnek mutatja magát, de már kérdezősködik, hogy milyen büntetés érheti. Halállal nem lehet őt büntetni, mert senki sem sérült meg. Egyébként a halálbüntetést Belgiumban már nem is alkalmazzák.

A *Petit Bleu* szerint tegnap egy *Chapelle* nevü anarkhistát hosszas vallatás alá fogták, mert Rubino azt mondta, hogy ismeri őt. A lap azt állitja, hogy több Brüsszelben lakó anarkhista letartóztatása küszöbön áll.

Róma, november 16.

A Stefani-ügynökség jelenti Londonból: *Gennaro Rubino* több év óta Angliában lakott, mely idő alatt soha sem jött Olaszországba. Először Glasgowban lakott, azután Londonban telepedett le, ahol az anarkhista párt árulás miatt kizárta őt. Az eddigi nyomozás szerint október 31-én még Londonban volt.

*Bitonto*ban, ahol *Rubino* született, nagy felháborodást keltett Rubino merénylete. A sindaco a brüsszeli olasz konzulhoz intézett táviratban adott kifejezést a polgárok utálatának az aljas merénylet fölött és örömüknek a király megmenekülése fölött. Rubino 1859. november 24-én született és két fivére és két nővére van. Atyja, aki jó hazafi, községtanácsos volt. Gennaro *Rubino*t igen tehetséges embernek ismerték, sergeent volt az 50-ik gyalogezredben. Mint katonát ujságcikkek miatt 5 évi fogságra itélték. Később a francia nyelvet tanitotta Milanoban és azután a *Trèves* könyvkiadóvállalatnál volt alkalmazva. Milanoban 1893-ban hamisitások miatt 4 évi fegyházra itélték. 1890-ben *Farnelli* Máriát Ruvoból nőül vette; felesége most elmebeteg. Ezután *Henrik* fivérével, akinek mostani tartózkodási helyét nem tudják, Londonba ment. Az anarkhisták, akik kémnek tartották, hevesen megtámadták őt lapjaikban. Rubino nővére egy ujságiró előtt könnyes szemekkel kijelentette, hogy fivére nagyon tehetséges volt és megmutatta annak kitünő pergament-rajzait. Neje még él. Megcáfolják, hogy Rubino a nemzetközi rendőrség szolgálatában állott volna.

A pápa *Lipót* királyhoz táviratot intézett, melyben örömét fejezi ki a merénylet meghiusulása felett. *Zanardelli* miniszterelnök az olasz kormány nevében a belga kormányhoz intézett táviratban örömét fejezte ki a király megmenekülése felett. *Viktor Emánuel* király a belga követségnek gróf *Tianotti* főudvarmester által fejezte ki legmelegebb szerencsekivánatait. *Zanardelli* miniszterelnök, *Prinetti* külügyminiszter és számos notalibitás látogatást tett a belga követnél.

Róma, november 16.

A Lipót király elleni merénylettel foglalkozva a *Tribuna* azt irja, hogy a merénylő mellett semmiféle mentséget nem lehet felhozni. A szigoruan alkotmányos Lipót király egész életét a nép javának, és a szabadság fenntartásának szentelte. Ez a büntett egy uj lapja az őrületes anarkhista teoriának. Olaszország mélyebben fogja érezni minden más nemzetnél a felháborodást, mert bár az anarkhiának nincs hazája, a bünös olasz ember. A többi lapok hasonló módon foglalkozik az eseménynyel.

A keleti veszedelem.

(*Cato figyelmeztetése.*)

Budapest, november 16.

A *Deutsche Monatschrift* októberi számában „Cato" szemlét tart Közép-Európa, főképp pedig Ausztria-Magyarország helyzete fölött. „Cato" álnév mögé, német lapok szerint oly államférfiu rejtőzik, akinek ugy Németországban, mint Ausztriában kitünő neve van. *Cato* azokra a veszedelmekre utal, melyek a hármasszövetséget Kelet felől fenyegetik. A Németország ellen irányzott *lengyel* mozgalomban a klerikalizmus játszsza a legfőbb szerepet, az ő segitsége nélkül a pénzzel korlátlanul rendelkező porosz kormány ellen nem lehetne oly iszonyu pénzösszegeket áldozni erre a nemzeti harcra. *Boszniá*ban és *Albániá*ban ellenséges erők müködnek Ausztria-Magyarország ellen, a macedon kérdésből szintén nehézségek támadhatnak Németés Ausztria-Magyarország kárára. „Ha ismét kitörne a harc a Rajna balpartjáért, mondja Cato, akkor föllángolna a háboru üszke egyidejüleg Posenben, Prágában, Triesztben, Szerajevóban s jelentékeny haderőt kötne le," — s azután igy folytatja:

Ily körülmények közt egy dolog tünik föl legjobban: az az olimpusi nyugalom, melylyel Ausztria-Magyarország minden intelemmel szemben viselkedik. Különben Ausztriának sohasem volt erős oldala az, hogy a sarjadzó eszméket és mozgalmakat már csirájában észrevegye. *Mindig készületlenül találták az események.* Ilyenkor azután jelentékeny haderő helyett telefirkált papirost tartott talizmánul az ellenség felé. A dunai birodalomnak sohasem sikerült belső erőit megacélozni, ezeknek irányt szabni, külföldi barátokat szerezni, a kor vezéreszméit magáévá tenni. Az előkészités munkáját sohasem szerették Bécsben s ha a válság kitört, sokszor nem volt elég a különben tekintélyes haderő a mindenfelől egyszerre tornyosuló veszedelmekkel szemben .... Ha a tiszteletreméltó monarchia külön szigetet képezne valahol a Csöndes-Oceán közepén, akkor egy évtizedig nyugodtan veszekedhetnének a csehekkel és magyarokkal való kiegyezés fölött. Mivel azonban Középeurópában, a Kelet küszöbén fekszik, tehát a világrésznek legveszedelmesebb pontján, ezt a fényüzést nem engedheti meg tovább magának, a mesterségesen felujt áramlatoknak véget kell vetnie; a külügyek vezetője jelentse ki, hogy ló nélkül nem lovagolhat, szóval Ausztriának cirkuszból állammá kell fejlődnie, ahol végre-valahára kormányozzanak.

HIREK

Budapest, november 16.

— BUDAPESTI NAPLO. **November 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **Személyi hir.** Gróf *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, aki a legutóbbi pénteken feleségével együtt családi ügyekben Bécsbe utazott, még aznap visszatért Budapestre. — *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár, mint részvéttel értesülünk, néhány nap óta fekvő beteg.

— **Kitüntetések.** A király a személye körüli minisztere előterjesztése folytán *Jovanovits* István királyi tanácsosnak és a budapesti *Tököly*-féle nevelő intézet elnökének, az intézet körül szerzett érdemei elismeréseül, a *magyar királyi udvari tanácsosi* cimet dijmentesen adományozta, továbbá *Nedeczey* János országgyülési képviselőt, a közügyek terén szerzett érdemei elismeréseül a III. osztályu vaskorona-renddel dijmentesen tüntette ki.

— **A király állapota.** *Bécs*ből jelentik, hogy a király állapota javult. Ő felsége a legutóbbi két napot is Schönbrunnban töltötte és ez idő alatt is kimélnie kellett magát.

— **Letartóztatások Boszniában.** *Szerajevó*ból táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: A párisi *Rappel* jelentése, mely magyar lapokba is átment, hogy t. i. a mohamedán küldöttség volt tagjait letartóztatták, itt nagy csodálkozást keltett. Itt nem tudnak semmiféle elfogatásról és az állitólagos izgatottságról sem. Az egész jelentés abszurd mese.

— **Bucsu a Lipótvárosban.** A főváros V. kerületének, a Lipótvárosnak ma volt a bucsuja. A többi kerületektől eltérőleg igen nagy csendben folyt le a bucsu s azt külsőleg csak a Szent-István bazilika környékén felállitott mézesbábos sátrak árulták el. Délután sok ember fordult meg mindazonáltal a kerületben s a mozgalmas élet már az esti órákban megszünt. Az ünnep egyházi része a bazilikában folyt le s reggel 7 órakor kezdődött csöndes misével. Utána ismét mise volt fél 9 órakor, amelyet *Vodicska* Lajos káplán prédikációja követett. Az ünnepi zenésmise 10 órakor volt, amelyen a szertartást *Lollok* Lénárd prépost-plébános végezte. Fél 12 órakor ismét csöndes mise volt s délután 5 órakor litániával fejezték be az ünnepet. Délben a régi szokáshoz hiven ünnepi ebéd volt, melyen a kerületi előkelőségek is részt vettek.

— **A bukaresti liga fészkelődése.** A bukaresti lapok azt jelentik, hogy a román liga a legutóbb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy alaptőkéjének gyarapitása céljából Románia nagyobb városaiban felolvasásokat tart az *erdélyi kérdésről.* A felolvasók közt van *Popovits* Aurél, *Gradistean*, *Delavrancca* és több romániai iró és képviselő.

— **Merénylet egy püspök ellen.** *Ujvidék*ről jelentik: Az itteni *Zasztava* cimü lap közli, hogy *Karlócán* valaki rálőtt *Zmejanovics* verseczi püspökre, aki ott a *Brankovics* patriárka vendége volt. Szombaton reggel, amikor a püspök épp öltözködött, valaki az ablakon keresztül belőtt a püspök szobájába. A golyó a *főpap reverendáját horzsolta*, de egyéb baj nem történt. A tettes ismeretlen. Ez a hir bár Ujvidéken tartja magát, még megerősitésre szorul. Annyi azonban tény, hogy Zmejanovics püspök hirtelen utazott el Karlócáról.

— **Ország Sándor temetése.** Budavári *Országh* Sándor nyug. miniszteri tanácsost, a Budapesti Közuti Vaspálya Társaság elnökét ma délután 3 órakor kisérték örök nyugalma helyére az Uri-utca 38. szám alatti gyászházból impozáns részvét mellett.

Az elhunyt végtisztességére a közönség már jóval előbb gyülekezett a ravatal köré, amelyet elboritottak a szebbnél-szebb koszoruk. Az Uri-utca mentén álltak fel a Budapesti Közuti Vaspálya Társaság ellenőrei, kalauzai, a Ferenc József földalatti vasut személyzete, a Gauzgyár tüzoltói és dalárdája, a Szent Vince-egyesület tagjai, továbbá a Budai Jótékony- és Temetkező-Egyesület, a Budai Jótékony Asztaltársaság tagjai stb.

A teljesen gyászlepellel bevont udvaron kandeláberek között állitották fel a Szent-Mihály-lovát; e körül gyülekezett a közönség, amelynek soraiban ott voltak: báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, *Darányi* Ignác földmivelésügyi és *Plósz* Sándor igazságügyi miniszter, dr. *Falk* Miksa országgyülési képviselő, *Ráth* Péter udvari tanácsos, *Rupp* Imre, *Mándy* Lajos, *Luczenbacher* Pál, *Tichtl* János, *Kovácsy* Sándor, Gelléri *Szabó* János miniszteri tanácsosok, *Tabódy* József, *Sárkány* József nyug. tanácselnök, a közuti vasut-társaság részéről Haraszti *Jellinek* Henrik vezérigazgató, *Lánczy* Leó, dr. *Jellinek* Arthur, dr. *Schreyer* Jakab és *Baumgarten* Lajos igazgatósági tagok, továbbá *Irsai* J. központi főfelügyelő, *Gál* Károly fővárosi bizottsági tag, *Botjai Hüvös* József kir. tanácsos és *Wörner* Adolf igazgatók a földalatti vasut részéről. Az Egyesült fővárosi takarékpénztár igazgatósága báró *Harkányi* Frigyes elnök és *Széchy* Lajos vezérigazgató vezetése alatt, a *Ganz*-gyár igazgatósága *Mechwarth* András alelnökkel, a Magyar Aszfalt-társaság igazgatósága *Popper* Istvánnal az élén, *Szilágyi* Lajos min. osztálytanácsos. A közmunkák tanácsa részéről: *Kollár* Lajos, *Eckermann* Ede tanácsnok, *Loisch*, *Dorogszeghy* Dénes, *Mandl* Ignác, *Kerntler* Ferenc, *Gombár* Tivadar igazgatók, *Kertscher* István fővárosi bizottsági tag, főmérnök, *Rónay* Károly királyi közjegyző, *Ohlhauser* Pál kerületi elöljáró, *Lassner* Gusztáv rendőrtanácsos, *Fömmet* Elek kerületi kapitány és számos előkelő budai polgár.

A gyászszertartást dr. *Kohl* Medárd püspök végezte dr. *Nemes* Antal apátplébános, dr. *Andor* György primási titkár, *Kanter* Károly kir. palotai plébános, több káplán és növendékpap fényes segédletével.

A papság megérkeztével az Operaház énekkara *Juhász* Lajos karmester vezetése alatt remekül adta elő a szokásos gyászdalt, mire a Ganz-gyár dalköre a Budai dalárdával *Schmidt* Hugó vezénylete a att *Egressy* „Mért oly borus . . ." kezdetü gyászdalát énekelte el, könnyekre fakasztva a jelenvoltakat. A szertartás végeztével a nagyszámu koszorut két külön kocsin helyezték el, a szintén koszorukkal boritott antik szárkofágot pedig feltették a hatfogatu aranyozott kocsira s megindult a menet a farkasvölgyi temetőbe. A menetet az egyesületek, a közuti vaspályatársaság, a földalatti vasut alkalmazottai és a tüzoltók nyitották meg, melyet a kocsik beláthatatlan sora követett. A temetőben ujabb beszentelés után a halottat a család kriptájában helyezték örök nyugalomra.

— A Magyar Békeegyesület — a párbaj ellen. *A Magyar szent korona országainak békeegyesülete* ma délelőtt választmányi ülést tartott *Vámbéry* Ármin elnöklete alatt. A folyó ügyek során a választmány *Gergely* Ede főtitkár inditványára elhatározta, hogy a Magyarországi hirlapirók nyugdijintézetének erre az esztendőre 100 koronát szavaz meg; a következő években pedig anyagi viszonyaihoz képest fog az intézet alapjához hozzájárulni.

A választmányi ülésnek legfontosabb tárgya egyébként a párbaj ellen való állásfoglalás volt. *Vámbéry* elnök kifejtette, hogy az egyesületnek feladata módot keresni a párbajok csökkentésére, illetve megszüntetésére. *Zipernovszky* Károly müegyetemi tanár, választmányi tag emlékeztet arra hogy a választmány már kiküldött volt egy bizottságot a párbajkérdés tárgyalására, de mindeddig a bizottság nem működött. Indítványozza, hogy a bizottságot minél előbb hivják össze, hogy javaslatait a plénum elé terjeszthesse.

Rév Zsigmond egyesületi tag előadja, hogy ő néhány nappal ezelőtt főlkereste a párbajellenes mozgalom érdekében körünkben időzött Bourbon herceget s hosszabb eszmecserét folytatott vele e kérdésről. A beszélgetés folyamán *Rév* kijelentette a hercegnek, hogy a Magyar Békeegyesület legközelebbi ülése elé oly inditványt fog terjeszteni, hogy *az egyesületnek csakis az lehet tisztviselője és választmányi tagja, aki szóval és irásban feltétlen hive a párbajellenes mozgalomnak.* Ezt az inditványt ma be is nyujtotta, és hosszasabban megokolta.

Zipernovszky Károly az inditványt nem tartja elfogadhatónak. mert a békeegyesület első sorban a nagy háboru ellen küzd, s mégis — ha sor kerülne rá — semmiféle választmányi tag nem jelenthetné ki, hogy ő háboruba nem megy, embert nem öl, mert különben a békeegyesület választmányi tagságról le kell mondania.

Vámbéry elnök *Rév* inditványa mellett foglal állást, mert az egyesület párbajellenes akcióját senki sem venné komolyan, ha maguk a választmányi tagok sem respektálják.

Dr. *Neugebauer* László, dr. *Neumann* Arminné, *Zipernovszky* Károlyné és mások felszólalásai után a választmány abban állapodott meg, hogy az inditványt a legközelebb egybehivándó szükebb bizottsághoz utalja. *Emmer* Kornél elnököt pedig felkéri, hogy egy régebbi igéretéhez képest készitsen memorandumot a kormányhoz a párbaj-ügynek törvényhozási uton való rendezése érdekében.

Végül örömest vette tudomásul a választmány, hogy *Felhaus* Richárd, a német békeegyesület tagja európai körutjában legközelebb Budapestre is jön, hogy a *jövő háborujáról* felolvasást tartson. Felolvasását, mely a béke érdekeit szolgálja, valószinüleg az Urániában fogja megtartani.

— Halálozás. Id. *Halász* Gyula, ó-budai polgári fiuiskolai igazgatót, fővárosi bizottsági tagot, vasárnap délután 3 órakor temették el nagy részvét mellett. Temetésén képviselve voltak az összes ó-budai egyesületek, a fővárosi tanárvilág és törvényhatóság.

Ott voltak *Viola* Imre fővárosi tanácsnok, *Benedek* Sándor közigazgatási biró, dr. *Bencze* Benő III. kerületi előljáró, *Rózsavölgyi* Antal VI. ker. előljáró, *Vészi* József országgyülési képviselő, *Czajlik* Alajos rendőrtanácsos, dr. *Ott* Ádám ujlaki római katholikus plébános, *Sajó* Sándor III. ker. rendőrkapitány, dr. *Stern* József, *Gyulányi* Adolf, *Schubert* Sándor fővárosi bizottsági tagok, budai *Goldberger* Sámuel és Lajos, dr. *Mittelmann* Bernát, dr. *Sziklai* Salamon, *Fodor* járásbiró, *Mészáros* Antal ref. lelkész dr. *Adler* Illés főrabbi, továbbá testületileg megjelent a III. kerület polgári és elemi iskolák tanári és tanitói kara, a Jókai-Kör, a III. kerületi polgári kör. a III. kerületi iskolaszék stb. A gyászszertást *Kirschhoffer* Károly ó-budai apátplébános végezte tényes segédlettel. A tanári testület nevében *Taksonyi* József mondott megható bucsubeszédet. Kiemelte az elhunytnak a III. kerület közoktatásügyi és a közügy terén kifejtett érdemeit. — Azzal a boldog tudattal léphetsz hideg sirodba — fejezte be beszédét. hogy kifejtett fáradozásod nem enyészett el gyümölcs nélkül, — élni fog az polgártársaid hü emlékezetében . . . Utána az ó-budai „Dalkoszoru" énekelte el a „Mért oly borus" kezdetü gyászdalt. *Vaszkó* György a polgári iskolai-egyesület nevében beszélt, majd *Neuman* Sándor IV. osztályu tanuló bucsuzott el tanulótársai nevében a halottól. Ekkor az ifjuság elénekelte a „Jaj de bus ez a tavasz" kezdetü gyászdalt. A második bucsubeszéd után a „Dalfüzér" énekelt. Kint a temetőben a halottat átadták az anyaföldnek.

A III. kerületi polgári kör nevében *Liebold* Ferenc bucsuztatta el a halottat, kiemelve azt a buzgalmat, amelylyel a kör fejlődését szivén viselte és azt a rajongó szeretetet amely a boldogultat minden körben övezte. Azután *Szilágyi* Károly a volt tanitványok nevében magasztalta az elhunyt emlékét.

Az elhangzott kegyeletes beszédek megindító hatása alatt oszlott szét a gyászoló közönség.

— A Budapesti Leányegyesület ma délelőtt a Markó-utcai főreáliskola disztermében rendkivüli közgyülést tartott *Beck* Ilona elnöklete alatt. A közgyülés csendesen, szinte zajtalanul folyt le. Az ajánlott alapszabály-módositást hang nélkül fogadták el, *Pulszky* Henriette-t társelnökül, dr. *Pályi* Sándort pedig felügyelőbizottsági tagul egyhangulag megválasztották.

— Vasuti szerencsétlenség. *Toulon*ból táviratozzák, hogy egy rendezőmozdony délelőtt nekiment a *Nizzá*ba induló vonat utolsó kocsijának, és ez alkalommal *öt ember megsebesült.*

— Delarey családja. *Berlin*ből jelentik, hogy *Delarey* boer tábornok felesége és leánya férjével, Ferreirával odaérkezett. A tábornok felesége valósággal prototipusa az erős, kemény parasztasszonynak, a leánya ellenben finom, gyöngéd megjelenésével, egy nagyvilági hölgy benyomását teszi. De nagy, kérdő tekintetü szemeiben sötét, szenvedélyes tüz lobog, amely előkelő, finom vonásainak valami szomoru jelleget ad.

— 1900 december 1-től egész a békekötésig, — mondta a fiatal hölgy egy hirlaptudósitónak — tehát tizennyolc teljes hónapig tévelygetünk bujdosva. Azon a napon szálták meg ugyanis az angolok Lichtenburg mellett lekvő farmunkat s nekünk asszonyoknak szabad választást engedtek Port-Elisabetbe, vagy Fokvárosba menni. Anyám azonban kijelentette, hogy csak Transvaalban akar élni. Egy ökrösszekérre raktuk tehát a legszükségesebb holmikat és hat gyermekkel vágtunk neki a pusztaságnak. Tulajdonképpen kilencen voltunk testvérek, de legidősebb bátyám Modder-Rivernél elesett, fiatalabbik bátyám pedig édes apám oldala mellett harcolt. Egy nőtestvérem Pretóriában volt férjnél. Szükséget nem igen szenvedtünk, bár néhanapján szüken voltunk élelem dolgában. Apám nyolcnaponkint keresett fel bennünket a férjemmel, Ferreirával, aki akkor még csak vőlegényem volt. Menekülésünkről édesanyám egy kis füzetkét irt, amely legközelebb Amsterdamban meg is fog jelenni.

Delarey tábornok felesége és leánya egy hónapig maradnak Berlinben.

— Cselédhiány Londonban. A világ összes városainak cselédei irigyelhetik londoni kollegáikat, mert London. mint ujabban hire érkezik, igazi eldorádója a cselédeknek. A londoni nagyságák valósággal ostromolják az ottani „cupringerek" üzleti helyiségeit. amelyekben azonban alig akad hely nélküli cseléd. Ennek elsősorban az az oka, hogy Londonban végképpen beállott a cselédhiány és ennek következtében a bérek mesésen felszöktek. Százötven forint ugyszólván a legkisebb évi bér, de jobb házakban kétszer-háromszor annyit is fizetnek. És a mellett a cselédeknek pompás a dolguk. Nem tulságos a munkájuk, mert a valamire való londoni polgár több cselédet tart és mindegyiknek meg lévén pontosan határozva a munkája, meglehetősen sok a szabad ideje. Arról például szó sincs, hogy szobaleány cipőt tisztitson. De azt is meg kell adni, sogy a londoni cselédek nagyon jók és ebben aztán lényegesen különböznek a többi ország cselédeitől. Olyan finoman, jól öltözködő hölgy a legtöbb cseléd Londonban s olyan szép a viselkedésük, a modoruk, hogy öröm nézni őket. Egész jó, tisztességes családok készitik elő cselédnek a leányaikat. A cselédhiányon ugy próbálnak Londonban segiteni, hogy férfiakat fogadnak fel, de azok bizony nem válnak be. Nem valók házi cselédleánypótléknak. Mihelyt valami más munka kinálkozik, rögtön otthagyják a helyüket.

— Gyors- és teheráruk házhoz szállitása. A magyar királyi államvasutak a vasuti üzletszabályzat 68. §-a alapján már évekkel ezelőtt rendszeresitette azon intézményt, hogy a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugoti és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárukat a cimzetteknek saját szerződött fuvarosával házhoz szállittatja, ha a cimzett a Duna balpartján a IV—IX. kerületben vagy a tisztviselőtelepen lakik. Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoltatja el a Budapesten átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárukat is, melyeknek elvámolása a vasutra bizatott; egyuttal a külföldről érkező — házhoz szállitott — szállitmányok után kiállitandó árnyilatkozatokat is ezen megbizottja által állittatja ki. Utánvételel terhelt, Budapesten a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tüzveszélyes és oly áruk, melyeknek összsulya az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyezség alapján szállittatnak házhoz. Jogában áll ezenkivül mindenkinek, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága által e célból szerződtetett fuvarozónak közbenjárását kizáró utasitást adhasson. Ezen utasitás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt irásban nyujtandó be. A házhoz való elszállitási dijak a következők:

Gyorsárukért: 10 kilogramm sulyig 30 fillér, 10—25 kilogrammig 40 fillér, 25 kilogrammon felül 50 kilogrammig 30 fillér, 50 kilogrammon felül minden megkezdett további 50 kilogramm 40 fillér.

Teherárukért: 50 kilogramm sulyig 40 fillér, 50 kilogrammon felül minden megkezdett 50 kilogramm 30 fillér.

A statisztikai árunyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számithat. Az áruk házhoz szállitása esetén, ha az áru fogyasztási, vagy vámileteknek alávetve nincs s ha a cimzett a fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható, s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélen felszámitott összeg szedetik be. Ha az áru vámilleteknek vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a cimzetnek kézbesitendő vámnyugta illetve adóbárca szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetitési illetékek is megfizetendők. A szállitmányozó az árut a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állitani, mely e célra neki kijelöltetett. Ha cimzett az áru beluvarozása idején lakásán nincs, a másodszor, esetleg többször is megkisérlett kézbesitésért külön illeték nem számitható fel. Ha cimzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavitel, ujra való elhozatal, vagy más helyre való szállitásért a dijszabásszerü illeték ujból felszámitható.

Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez juttatandók.

— Letartóztatott kaszirnő. A rendőrség tegnap letartóztatta *Schampier* Borbála budapesti születésü 30 éves kávéházi pénztárosnőt, aki az Attila-köruton levő Krisztina-kávéházban volt alkalmazva. Itt *Kis* Gizella néven szerepelt. Sok oka volt arra, hogy a valódi nevét eltitkolja, mert a már rovott multu leányt a rendőrség egész sereg lopás miatt nyomozta. Igy nemrég az utcán észrevette, hogy *Nemcsák* Ignác hajós felesége — aki a kis gyermekét egy kocsiban tolta — a gyermek vánkosa alá tette a pénztárcáját. Nyomban Nemcsáknéhoz lépett.

— Nézze csak, milyen rosszul fekszik a kis baba! Majd megigazitom.

És amig igazgatta a kis gyermeket, beszélgetett vele, kilopta a párna alól a pénztárcát, amit a boldog anya csak otthon vett észre. Egy más alkalommal beállitott *Pesti* Margit varrónő Fő-utca 58. számu lakására, ahol a barátnője lakott és elkérte a barátnője selyembluzát, közben pedig ellopta az asztalon levő pénztárcáját. A tolvaj leány özv. *Finsz* Mihályné gyümölcsárusnál lakott a Zárda-utca 11. száma alatt. Amig Finszné nem volt otthon, a kaszirnő feltörte lakásadonőjének a ruhásládáját és mindenféle holmit összeszedve, el akart vele illanni. Azonban ekkor jött haza a kofa és elvette a lopott holmit a tolvaj nőtől. Innen is sikerült azonban megszöknie, mig végre tegnap a Krisztina-kávéházban ráakadtak és letartóztatták. Elfogatásakor találtak nála egy arany-foglalatu orrcsiptetőt, egy pár arany fülbevalót fehér gyöngyökkel kirakva. Ezekről nem tudja bizonyitani, hogy honnan szerezte. Nagyon valószinü, hogy még több lopás is terheli a kaszirnő lelkét.

— Rendőri hirek. A rendőrség letartóztatta *Bartos* Franciska budapesti születésü 19 éves csavargóleányt aki a Szerecsen-utca 31. szám alatti Mignon-szállodából ágynemüt akart lopni. — *Rosenspitz* Gyula budapesti születésü 28 éves boltiszolga a Vas-utca 23. szám alatt levő Hecht Jónás és fia cégtől szövetet lopott. A rendőrség letartóztatta. — *Bellák* István füszerkereskedő Rottenbiller-utca 4/b számu üzletét az éjszaka tolvajkulcscsal felnyitották és 136 koronát elloptak. *Singer* Géza férfiszabó Izabella-utca 66. számu üzletéből az éjszaka tolvajkulcscsal 500 koronát érő gyapjuszövetet elloptak.

(x) **Ha már semmi** sem használ, ugy tegyen próbát csuza, köszvénye gyógyitására a Reparatorral, amely szer a Szent-Rókus-kórházban 137 próba közül 126 esetben teljes gyógyulást eszközölt. A Kriegner-féle Reparator kapható a gyógyszertárakban. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér, „Korona" gyógyszertár.

(x) **Osztálysorsjáték.** A legtöbb főnyereményt osztálysorsjegyeken eddig bebizonyithatólag a *Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaságnál* (Budapesten, Haas-palota) nyerték. A nevezett intézetet, hol a nyereményeket bármily összegben lejárat előtt is jutalékmentesen kifizetik, mint a legmegbizhatóbb beszerzési forrást ajánlhatjuk az osztálysorsjegyet vásárló közönségnek.

Az idegenforgalom érdekében.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, november 16.

Az *országos balneologiai egyesület* és az *idegenforgalmi és utazási részvénytársaság* ma délután három órára értekezletet hivott össze Magyarország idegenforgalma és a hazai fürdők fellendítése céljából. Az értekezletre meghivattak a városok, turisztikai és idegenforgalmi egyesületek, az összes hazai fürdő és ásványviz forrás tulajdonosai. Az értekezletre 7 város küldött képviselőt, azonkivül az érdekelt egyesületek képviselői is megjelentek, de a több mint kétszáz hazai fürdő közül alig ötven képviseltette magát. Jelen voltak: gróf *Szapáry* Pál, *Schöber* Albert máv. felügyelő a kereskedelmi minisztérium részéről, dr. *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos, dr. *Raisz* Gedeon miniszteri osztálytanácsos a belügyminisztérium részéről, *Halmos* János polgármester, *Sándor* János főispán, *Almády* Géza tanácsnok, dr. *Melly* Béla tanácsjegyző a főváros részéről, *Smialovszky* Valér, dr. *Lindner* Gusztáv, *Bujanovics* Gyula országgyülési képviselők, *Rákosi* Jenő, *Vennes* Jenő győri, *Brolly* Tivadar pozsonyi, *Szukács* Gusztáv székely-udvarhelyi polgármesterek, az idegenforgalmi vállalat részéről: *Dessewffy* Arisztid vezérigazgató, *Láng* József, dr. *Pollák* Gyula, dr. *Keppich* Gyula, *Hoffmann* Sámuel igazgatók és *Gáll* Kálmán titkár s mintegy ötven fürdő képviselője.

Az értekezleten gróf *Szapáry* Pálnak az idegenforgalmi társaság elnökének inditványára elnökül *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsost, alelnökökül pedig *Papp* Samut és *Szmialovszky* Valért választották meg.

Az *elnök* megnyitván az értekezletet, hangsulyozta azt a fontos és nagy érdeket, mely a jelen

összejövetelhez füződik, amidőn elhanyagolt magyar fürdőügyünk érdekéről lesz szó s felkérte a vállalatot, hogy terjeszsze elő propozicióit.

A napirend első pontjaként az a javaslat szerepelt, hogy az idegenforgalmi iroda utján külföldi képviseletek és központi fürdőiroda állittassék föl. Az iroda fenntartására a hazai fürdők évi *14 ezer* korona átalányt fizetnének a vállalatnak és ennek ellenében az iroda mintegy vezérképviselője lesz a hazai fürdőknek.

Ormai Mór (Koritnicza) azt akarja, hogy néhány helyen, mint a Csorbai tónál, a Margitszigeten stb. játékbankokat állitsanak fel, mert ez vonzza leginkább a külföldet.

Sándor János székely kormánybiztos a székely fürdők fellenditését gazdasági érdeknek mondja. De nem azt tartja a legfontosabbnak, hogy a külföldet hozzuk a magyar fürdőkre, hanem azt, hogy a magyar közönséget nyerjük meg, hogy a hazai fürdőket látogassák. Tény azonban, hogy sok panasz van a fürdőkre, hogy drágák s nincsenek kényelmesen berendezve. Nagy baj az is, hogy a fürdők nem tartanak össze, hanem mindegyik arra törekszik, hogy elhóditsa a másik publikumát. Az alapvető munkálatokat kell szerinte megteremteni, hogy azon tovább lehessen dolgozni. (Helyeslés.) De szükség van egy nagy központi szervezetre is. Hogy pedig a jövőnek is dolgozzunk, ismertessük meg a fürdőket az ifjusággal, amely aztán éltefogytáig barátja és lelkes szószólója marad a látott és megkedvelt helyeknek. Reményli, hogy a nagy föladatok megoldásában a kormány is tevékeny részt vesz, vasut, posta, telegráf, telefon épitésével és berendezésével. Javasolja, szólitsák föl az összes fürdőket, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz.

Kovács János kolozsvári egyetemi tanár, aki több évig tanárkodott Angliában és Amerikában, tudja, hogy mi kell a turistáknak; ennek a legfőbbje: *a jó vendéglő és a jó ellátás.* Kéri vegyék pártfogásba a székely fürdőket és kirándulás-helyeket.

Münnich Aurél (Igló-Füred): Szerinte itt tisztán arról van szó, hogy a fürdők hajlandók-e fizetni a proponált tizennégyezer koronát. Inditványozza, hogy a balneologiai egyesületet kérje fel az értekezlet, hogy az a maga hatáskörében igyekezzék megnyerni a hazai fürdőket e hozzájárulásra s majd meglátszik, hogy ez olyan vállalkozás lesz-e, mely a fürdők ügyét előbbre viszi.

Papp Samu (Tátrafüred): Abból az idegenforgalomból nem kér, amelyre rá kell fizetni. A kérdés az, hogy azok az áldozatok, amelyeket a fürdőktől kivánnak, arányban állanak-e a várható eredménynyel. Ő a maga részéről azt inditványozza, hogy e 14 ezer korona helyett az illető fürdőtulajdonos azon vendégek után, akik az iroda közvetitése után jönnek, fizessen bizonyos százalékot.

Melly Béla fővárosi tanácsjegyző a város nevében üdvözölte a mozgalmat és kijelenti, hogy a főváros azzal a tervvel foglalkozik, hogy az Artézi és Sáros fürdőt kibőviti s ezzel a főváros szintén arra törekszik, hogy az idegen forgalmat emelje s e téren nem zárkozik el áldozatoktól sem.

Dessewffy Arisztid a társaság egyik igazgatója méltányos árnak találja a 14 ezer korona évi hozzájárulást azokkal a szolgálatokkal szemben, melyet a vállalat kilátásba helyez.

Porti igazgató szerint a vállalat terveit már ismerniök kellene a fürdőknek, hogy ennek érdemleges vitatásába belemehessenek, igy az egész vita tisztán akadémikus jelleggel bir, mert a programmot csak most osztották szét, erre pedig hosszabb tanulmányozás szükséges.

Az első pontot ezután *Smialovszky* Valér felszólalása után *Münnich* Aurél inditványával fogadták el. A második pontnak, mely a reklámról szólt, meritótorikus tárgyalásába *Münnich* inditványára már nem is ment bele az értekezlet, mert ennél a pontnál is nagy anyagi érdekekről lévén szó, ez behatóbb tanulmányozást igényel. A napirend többi pontja igy elmaradt.

Az értekezlet végül kiküldött egy bizottságot, hogy az kidolgozza a javaslatokat s egy későbben összehivandó értekezlet elé terjessze. A bizottság tagjai lettek: *Halmos* János polgármester, *Brolly* pozsonyi, *Fekete Nagy* Béla kolozsvári, *Heincz* Hugó selmeczbányai, *Király* Gyula debreczeni kiküldöttek, gróf *Szapáry* Pál a vállalat elnöke, az országos balneologiai egyesület delegáltjai, az Erdélyi Kárpát Egyesület részéről báró *Feilitzsch* Arthur és *Dániel* Gábor elnökök és *Hankó* Vilmos a Magyarországi Kárpát Egyesület részéről *Münnich* Aurél elnök, a vendéglősök részéről *Gundel* János és *Stadler* Károly vendéglősök. Ezzel az értekezlet véget ért.

FŐVÁROS

(*) **A főváros közgyűlése.** A szerdára kitüzött közgyülés főbb tárgyai a következők: Előterjesztés a folyó évi földhaszonbéri árverések eredményéről. — A belügyminiszter leirata a *Névi* Károly adófölszólamló-bizottsági tagsága ügyében. — Inditvány a fütőmesterek alkalmazása iránt. — A *Fortuna*-épület tatarozása. — A Ferenc-József-kaszárnyához vezető iparvágány használati engedélyének a meghosszabbitása. — Több jótékony intézet és egyesület segélyezése. — A Szt.-Gellért-kórház telepének a megtéritésére szükséges költség kimutatása. — A fővárosi fuvartelep költségei. — A Csery-féle szemét-fuvarozási és földolgozó-gyár részvény-társaság föllebbezései, birságoló tanácsi határozat és kibocsátott hirdetés ügyében. — A Magyar gazdák vásárcsarnok-ellátó szövetkezetének s a Vámos és Bruszt cégnek a kérvénye bér-leszállitás iránt. — Az *Uránia*-szinház kérvénye, segélyezés iránt. — A Könyves Károly-emlékalap alapitó okiratának a megállapitása. — A budapesti tanitó-testület föllebbezése a segélyezése ügyében hozott tanácsi határozat ellen.

SZINHÁZ, ZENE

Magyar zenekultura.

Budapest, november 16.

Megbotránkozással és felháborodással olvastam a napokban azt a hihetetlenül hangzó hirt, hogy a Wagner-szobor leleplezésén Berlinben a magyar zenét és a magyar zenei köröket egy cigánybanda fogja képviselni. Elsősorban az a kérdés tolult elém: kinek köszönhetjük ezt a magyar kulturát megszégyenitő elhatározást? Ki volt az, aki ezt az eszmét felvetette? Kinek a megbizásából és helybenhagyásából cselekedte ezt? Mert, tisztelet adassék ugyan a cigánymuzsikának, amikor borközi állapotban elandalitja a sirva vigadó magyart, mikor elkeseredésében ki szeretné rugni a világ fenekét, vagy amikor mint specialitást mutatjuk be az idegeneknek akár itthon, akár a külföldön. De mikor arról van szó, hogy megjelenjünk egy nemzetközi nagystilü szereplésen, akkor már csak még sem elég, ha néhány szál cigányt állitunk a dobogóra, még ha mindenik egy-egy Reményi vagy Paganini volna is.

Vártam, hogy zenei köreink fognak tiltakozni a magyar zene ilyetén képviseltetése ellen. A *Budapesti Napló* tegnapi számában szólalt fel egy hivatott tollu ember, de ez nem elég. S minthogy nem látom az ügy élén azokat, kiket a felszólalás megillet, én mint laikus veszek bátorságot magamnak, hogy szóvá tegyem az ügyet és tiltakozzam a képviseltetés ilyen formája ellen és megkisértsem inditványnyal lépni fel.

Ott van a M. K. Opera, ott a Budapesti Filharmoniai Társaság, a M. K. Zeneakadémia és a Nemzeti Zenede. Ennek a négy testületnek kell a dolgot kezébe vennie. Ebből a négy testületből, értve a két utóbbinak első sorban tanári karát és legjelesebb növendékeit, oly zenekart lehet összeállitani, mely méltán vetekedhetnék azokkal a zenekarokkal, amelyek az emlitett ünnepségen részt fognak venni. Ezeknek feladata az volna, hogy a magyar zene gyöngyeit mutassák be szép előadásban. Választhatnak *Erkel*, *Liszt*, *Mihalovich* és esetleg még más elismert magyar zeneszerzők müveiből, előadhatnának részleteket Szent Istvánból, Hunyadi Lászlóból, Szent Erzsébetből, az Esztergomi nagymiséből, Toldiból, megtoldhatnák a Rákóczi-indulóval és a Kölcsey Himnuszával s esetleg Wagner valamelyik zenedrámája nyitányának, például a Tannhäusernek vagy a Trisztánnak vagy más valamelyiknek bemutatásával.

Ilyen módon méltón mutatnók be a külföldön a magyar zeneirodalmat és a magyar zenélési képességet, mig ha nem tudunk egyebet odaállitani egy cigánybandánál, nem csudálnám, ha a külföld gunyos mosolyra fanyalódnék s igazat adna Liszt Ferenc amaz elhirtelenkedett állitásának, amely szerint magyar zene nincs, és ami van is, az se magyar, hanem cigányzene.

Nemzeti müvészetünk és kulturánk reputációja érdekében esdve kérem a fentemlitett testületeket, vegyék ők az ügyet kezükbe, álljanak ki a sikra, szerezzenek tisztességet maguknak s ezzel együtt a magyar zenemüvészetnek. A költség kérdése nem határozhat semmit, mert itt müvészetünk becsületéről van szó, és meg vagyok győződve, hogy ha másból nem telik, a közoktatásügyi miniszter, aki szivén viseli kulturánk minden ügyét, áldozni fog erre is.

Dr. Toldy László.

** **Várszinház.** A *Bor* vonzó ereje még a szinész-iskolai növendékek előadásában is szokatlanul nagy. Vasárnap este a Várszinház minden zugában megtelt. Ilyen nagy közönségük talán még sohasem volt az Országos Szinész-Akadémia növendékeinek, akik vasárnap nem klasszikus drámában, nem francia vigjátékban, hanem magyar népies darabban léptek föl. A kisérlet nagyon érdekes volt és sikerrel is járt, amennyiben a növendékek tulnyomó része bebizonyitotta, hogy természetesen, jóizüen tud beszélni a magyar nép egyszerü és zamatos nyelvén. Az idősebb alakokhoz való érettség persze hiányzott a fiatalok játékából, de már az is elég, hogy jellemző játékra törekedtek és a zsánerszerü vonásokat elég jól, mennél kevesebb tulzással emelték ki. Különös dicséretet érdemel *Beregi* Sándor, mint Baracs Imre, *Bársony* Pista, mint Baracs Matyi, *Rátkai* Márton, mint Mihály bátyó, *Szilágyi* Ivor és *Kotsis* Lóránt, mint Göre Gábor és Durbints. A leányok közül ma is feltünő módon kivált bájos és természetes játékával *Harmath* Hédi, aki Rózsikát adta zajos sikerrel. *Baracsné* szerepében *Judik* Etelnek volt egypár benső és megkapó hangja és a kackiás özvegyet *Batizfalvy* kisasszony szinezte ki élénk szeretetreméltósággal. A darabot *Ujházi* tanitotta be és a kitünő mester gondos keze, zseniális felfogása meglátszott a temperamentumos, gyors menetü előadáson.

** **A Park klub hangversenyei.** Gróf *Szápáry* Pál, a Park klub igazgatója Csehországból, ahol mint *Metternich* hercegnő vendége részt vett azokban a nagyszabásu vadászatokban, melyeket a hercegnő rendezett, ma visszaérkezett a fővárosba s hozzáfogott a Park klub téli szezonjának előkészitéséhez. A *Park klub* az idei télen több nagyobbszabásu hangverseny fog rendezni, amelyen több kiváló külföldi müvész részvétele már biztositva van. Igy szerződésszerüleg már jórészt biztosittattak a többek közt a következők:

Az első hangversenyre (1903. január 23.) *Messchaert*, *Hubay-Popper* négyes, *Singer* urnő. A második hangversenyre (február 13.) *Lula Gmeiner* Zur Mühlen. A harmadik hangversenyre (február 27.) Kleeberg Klotilde, Nina Falieno. A negyedik hangversenyre (március 6.) Bianchini-Capelli, Marsich. Az ötödik hangversenyre (májusban) *Novelli* és társulata. Az ötödik estélynek még nincs megállapitva a programmja.

** **Kamara-est.** A *Hubay-Popper-Kemény-Szerémi* vonósnégyes-társulat második kamaraestélye szerdán, november 26-án este 7½ órakor lesz a Royal-szálló termében, Kunwald Ella bécsi dalénekesnő közremüködésével. Jegyek a *Harmonia* zenemükereskedésben kaphatók.

** **Pán halála Berlinben.** *Berlin*ből táviratozzák: Az itteni Beethoven-teremben tegnap folyt le *Mihalovich* Ödön, a budapesti zeneakadémia igazgatója *Pán halála* czimü szimfóniájának első előadása. A közönség óriási lelkesedéssel fogadta az előadott müvet s a szerzőnek ismételve kellett a hallgatóság előtt megjelennie. Az előkelő közönség soraiban ott voltak: *Szögyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövet családjával, gróf *Bülow* s neje és a berlini társasélet számos kitünősége. Amint értesülünk, a szimfoniát alkalmasint többször elő fogják adni.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Köztelek Zsebnaptár 1903. évre.** Szerkesztik *Rubinek* Gyula és *Szilassy* Zoltán az országos magyar gazdasági egyesület titkárjai. *Kilencedik évfolyam.* Ára 3 korona 50 fillér. A magyar gazdaközönség régi barátja és segitő társa a *Köztelek Zsebnaptár*, mely a gyakorlati gazdasági élet mindennapi kérdéseiben ád hü és megbizható tanácsot. A Zsebnaptár tartalma kiterjed a mezőgazdaság minden ágára. Az ismeretterjesztő adatokon kivül a kiadások és bevételek följegyzésére, valamint a gazdasági számviteli előjegyzésekre szükséges rovatos lapokkal van ellátva, a függelékben pedig a hazai nevezetesebb vásárok jegyzékét közli. A csinos kiállitásu zsebnaptár megrendelhető a Köztelek szerkesztőségénél Budapest, IX. Köztelek, vagy bármely könyvkereskedő utján.

○ **Olcsó Mikszáth.** A *Magyar Könyvtár* legnépszerübb füzetei a Mikszáth-füzetek: *A jó palócok*, *A tót atyafiak*, *Szent Péter esernyője* s a legujabb Mikszáth-füzet: *Prakovszky, a siket kovács*, a nagy irónak ez a megható kis regénye, amely megjelent most vászonkötésben is, az iró arany dombornyomásu medaillon arcképével. Ára fűzve 60 fillér, kötve 1 korona 20 fillér, kiadta a *Lampel-Wodianer* udvari könyvkereskedés.

○ **Magántanulásra alkalmas nyelvtanok.** A *Lampel-Wodianer*-féle udvari könyvkereskedés kiadásában ujabban ismét két kiváló magántanulásra alkalmas nyelvtan jelent meg uj kiadásban. Az egyik az Ollendorf módszere szerint irt *Gyakorlati német nyelvtan*. *Ney* Ferenc kitünő munkája, amely tizennyolcadik kiadását érte meg, a másik ugyancsak *Ney* Ferencnek munkája, *magyar nyelvtan* (*Ungarische Sprachlehre*) németajkuak számára. Huszonhetedik kiadás, ez, amelyet dr. *Weszely* Ödön dolgozott át. Ugy az első, mint a második munka ára külön-külön egyöntetü izléses vászonkötésben 4 korona 40 fillér. A kiadások nagy száma legjobb bizonysága annak, mily kiváló segédkönyvei e nyelvtanok a magántanulóknak. Szinte páratlan sikert értek el hazánkban s valósággal kul-

turális jelentőségük van főleg a magyar nyelv terjesztése körül hazánk idegen ajku lakosai körében.

○ **Nemzetközi és időközi magánjog.** Irta *Wittmann* Ernő. A budapesti kir. tudományegyetemen a Schwartner Márton-alapból jutalmazott pályamű. A fiatal szerző mindenesetre gazdagitotta irodalmunkat munkájával, mely teljesen kiérdemelte ugy a pályadijat, mint azt is, hogy a jogászok figyelemmel olvassák. Müve a jogi élet iránti érzékről, logikus gondolkozásról, tiszta indiciumról tanuskodik. A munka *Politzer Zsigmond és Fia* kiadásában jelent meg. Ára 6 korona.

○ **A Francia könyvtár** legujabb füzetei méltó folytatását adják a dr. *Theisz* Gyula és *Matskássy* József szerkesztésében megjelenő gyüjteményes vállalatnak, amely a francia klasszikusok gondos szövegkiadásait közli bevezetéssel, jegyzetekkel és illusztrációkkal, teljesen fölöslegessé téve az e fajta külföldi kiadványokat. A jeles gyüjtemény legujabb két füzete: Corneille *Horace*, — amelyet dr. *Pekár* Károly és *Daudet* Contes cimü válogatott elbeszélései, amelyeket *Ballenegger* Henrik magyarázott. Egy-egy füzet ára tartós vászonkötésben 70 fillér. Kiadja a Lampel-Wodiáner udvari könyvkereskedés.

SPORT

⁂ **Football.** Talán sohasem volt hazai csapatok mérkőzése iránt oly nagy az érdeklődés, mint amilyennek a *33 Football Club* és *Ferencvárosi Torna Club* I. csapatainak tegnapi küzdelme elé a football sport barátai néztek. Mindkét csapat elsőrangu erő s a „33 F. C.“ legutóbb a „Slaviá“-n is győzedelmeskedett. — A tegnapi napon az erősebb és jobb a F. T. C. volt. A fair-játék és a példás össz-játék már az első pillanatban elleniele fölé helyezi a F. T. C. csapatát, mely mindvégig támadva, sokkal nagyobb fölényt mutatott, mint azt a 0 : 1 goal arány kitejezi. — Sokat köszön a 33 F. C. kapusának, Lillnek, ki a legjobb magyar kapus nevet viselve, méltó is maradt jó hirához. A végeredmény 0 : 1 a F. T. C. javára.

A Budapesti Egyetemi Atletikai Klub és a *Magyar Atletikai Klub* I. csapatai vasárnap délután mérkőztek a *Margitszigeti Sporttelepen*, mely mérkőzés ezuttal negyedszer a B. E. A. K. győzelmével végződött. A B. E. A. K. eredménye annyival is értékesebb és meglepőbb, mert a M. A. K. tudvalevőleg 3 : 2 eredménynyel végzett a Slaviával. Az első félidőben a B. E. A. K. fölényes támadása csak egy goalt eredményez, melyet a M. A. K. a félidő vége felé kiegyenlit. Az első félidő eredménye 1 : 1. A második félidő elején a M. A. K. minden erejét összeszedve, támadásba kezd, azonban a B. E. A. K. védelme sikerrel müködik. Csakhamar azonban a M. A. K. ereje alábbhagy s az egyetemi csapat fürge csatázókra átveszi a támadást és állandó ostrom után ujabb két goalt lő a M. A. K. kapujába. A M. A. K. a félidő végeztéig goalt elérni nem tudván, a mérkőzés igy 3 : 1 eredménynyel végződött a B. E. A. K. javára. Biró Reiner (M. F. K.) volt.

Nyilttér.

♦ ♦ ♦ ♦ AZ UJ ANGOL ♦ ♦ ♦ ♦

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUHÁZKODÁSI RENDSZER

♦ DEUTSCH F. KÁROLY ♦

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

Feszl Géza könyve.

Bűn és Napsugár.

— *Tollrajzok az ember világából.* —

Előszóval ellátta: ***Vészi József.***

Az első kötet megjelenik november havában.

Előfizetéseket elfogad a Budapesti Napló kiadóhivatala vagy a Markovics és Garai könyvnyomtató-cég (VI., Lázár-utca 13.)

Feszl Géza érdekes fejtegetéseit a mindennapi élet nagy szenzációiról mindenki szivesen olvassa, mert mindenki észreveszi, hogy ezekben a fejtegetésekben gyönyörü harmoniába olvad az érzés és az értelem. Ezeket a fejtegetéseket, tárca alakban megirt oknyomozó történetét mindennapi életünknek **Bün és Napsugár** cimen kötetbe foglalta a szerző.

Előfizetési ár: Első kötet 2 korona.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Washington, november 16. *Cassyl* tengernagy távirata azt mondja, hogy jelenléte Panamában már nem szükséges, mert a helyzet megváltozott. Egy hét mulva el fog utazni. Cassylnek az a nézete, hogy a kormány garantálhatni fogja az Isztmuson való szabad átkelést.

Sagasta uj kormánya.

Madrid, november 16. A lapok azt a szándékot tulajdonitják a kormánynak, hogy a kamara ujból való megnyitását szerdáig elhalasztja. A lapok többsége cikkeket közöl, melyben a kormányt élesen támadják. A félhivatalos *Globo* jelenti, hogy *Sagasta* miniszterelnök a kamarában nyilatkozni fog a miniszválság lefolyásáról és megerősiti, hogy az affidavit eltörléséről szóló törvényjavaslatot visszavonják.

A német császár Angliában.

London, november 16. Vilmos császár este a *Lowther Castle Clifton* állomásra érkezett. A szépen diszitett pályaudvaron *Lonsdale* lord várta a császárt. Szivesen megrázták egymás kezét és az egybegyült tömeg élénk üdvözlése közt nyitott kocsiba *Lowther Castleba* hajtattak.

Olaszország és a kalózok.

Róma, november 16. A Stefani-ügynökség jelenti Hodaidából: *Arnone* parancsnok a kalózok zambukjainak elpusztitása és a két megölt matróz családjainak szánt kártérités behajtása után a lefoglalt zambukok és három, neki kiszolgáltatott erythreai kalóz-szökevényt fedezet alatt Massauába küldött. *Arnone* idejött, hogy a kártérítést a Dalak-szigeteken történt lopásokért behajtsa, azután Massauába megy.

Róma, november 16. A Stefani-ügynökség jelenti *Masauá*ból mai keltettel: Arnone parancsnok a Piemonte hajón ideérkezett. A három kiszolgáltatott erythreai kalóz Midiből a Kapoera gőzösön ideérkezett. Jelenleg a Piemonte, Kaprera és Barmonte hajók és 7 bárka van a kikötőben.

A marokkói helyzet.

Madrid, november 16. Tangeri jelentések szerint a szultán a felkelőkkel való harc előtt elrendelte az általok visszatartott foglyok kicserélését, akik közt több idegen védelem alatt álló egyén volt. Több törzs engedelmet kért, hogy a tetuáni kormányzót támogathassa. A szultán 25.000 főnyi hadsereg élén személyesen fogja vezetni a hadmüveleteket a szemurkabilok ellen.

A franciaországi bányászsztrájk.

Lens, november 16. *Basly* és *Lamendin* képviselők táviratilag panaszt emeltek Combes miniszterelnöknél amiatt, hogy Pais de Calais-megye egyes társaságai a fennálló megállapodás ellenére munkásokat elbocsátottak.

Meggyilkolt hajó-őrök.

Athén, november 16. A belső kikötőben javitás alatt álló *Loreley* német állomáshajó két őrszemét ma *meggyilkolták*. Két nagy bőröndöt, melyek iratokat és pénzt tartalmaztak, elloptak.

Közgazdasági táviratok.

Konstantinápoly, november 16. A *dohányjövedék* igazgatóságánál mitsem tudnak a koncesszió meghosszabbitására vonatkozó állitólagos tárgyalásokról. Ily terv valószinütlennek látszik, mert nemrégiben megbiztak két minisztert, hogy bizalmasan tárgyaljon

REGÉNY

ILICS IVÁN HALÁLA.

Irta: **Tolsztoj Leo.**

(17)

Fontoskodó arccal kérdések és feleletek kerültek elő s az élet és halál nagy problémája helyett, ami Ilics Ivánt az egész ügyben érdekelte, csak a vakbélről s a veséről esett szó, melyek nem működnek ugy, mint ahogy működniök kellene s éppen ezért akarja őket a háziorvos és a hires orvos megrendszabályozni.

A hires orvos komoly, de nem reménytelen arccal bucsuzott el s az elfogult kérdésre, hogy lehetséges-e a gyógyulás, miközben Ilics Iván félelemtől és reménytől csillogó szemét rászögezte, igy felelt:

— Semmiért sem állok jót, de a lehetőség nincs kizárva. A bizó pillantás, melyet Ilics Iván a távozó orvos után küldött, oly kétségbeejtő volt, hogy Praskovja Fedorovna csaknem sirni kezdett, mikor a hires orvos után ment, hogy átadja tiszteletdiját.

. . . . . .

De a lelkiállapot emelkedettsége, melyet a konzultáció idézett elő, nem volt tartós.

Az ugyanaz a szoba maradt, ugyanazok a képek, függönyök, tapéták, poharak s ugyanaz a fájó, megkinzott test.

S Ilics Iván nyögni kezdett, injekciókat adtak neki s elvesztette eszméletét.

Mikor felnyitotta szemét, már alkonyodott.

Az ebédjét hozták.

Kényszeritette magát, hogy huslevest egyék s minden ujra a régiben maradt s ujra leszállt az est.

Ugy hét óra tájban a szobába lépett Praskovja Fedorovna. Ugy volt öltözve, mintha mulatságra készülne. Arcán hajport lehetett észrevenni.

Még reggel mesélte férjének, hogy szinházba készül.

Sarah Bernhardt vendégszerepelt s még ő beszélte rá őket, hogy páholyt vegyenek.

De estig már megleledkezett róla, az asszony piperéje ingerelte, de bosszuságát elrejtette, mikor eszébe jutott, hogy ő maga volt az, ki a szinházba küldte őket, mert ez a gyermekeknek tanulságos és gyönyörködtető.

Praskovja magával megelégedetten lépett be, de mégis ugy mintha valamit elkövetett volna.

Leült, hogyléte felől kérdezősködött, — de csak azért, hogy kérdezzen, nem pedig, hogy megtudjon valamit.

Különben ugyis tudta, hogy mitsem tudhat meg.

Majd arról kezdett beszélni, hogy semmiesetre sem megy el a szinházba, de már megvették a páholyt s hogy Heléna, a lánya s a kiszemelt vőlegény együtt mennek a szinházba, hát talán mégis tanácsos volna elkisérni őket... bár neki sokkal kellemesebb volna, ha odahaza maradna férjénél... Távollétében kövesse csak az orvos tanácsát.

Igaz is... Petrovics Fedor (a kiszemelt vőlegény) be szeretne jönni... És Liza is... Bejöhetnek-e?

Bocsásd be őket.

Belépett leánya olyan ruhában, amely fiatal, üde vállát nem takarta el, felső testét, az ő fájdalmainak helyét! Láthatta a pompás, egészséges, erős termetet, ellenségét és legyőzőjét minden bajnak, betegségnek és halálnak.

Bejött Petrovics Péter is. Frakk volt rajta, fehér ingmelle szélesen kicsillant, nadrágja elegánsan simult lábára, egyik kezén fekete keztyü volt, a másikban cilinder.

Mögöttük szinte észrevétlenül besurrant a gimnázista is, uj ruha volt rajta, keztyü s szeme alatt egy irtózatos kék folt, amelynek származása Ilics Ivánnak nem volt ösmeretlen.

Fia vele együtt érzett s igen szomoru, fájdalmas pillantással nézett rá. Ilics Iván tudta, hogy Gerassimon kivül csak ő érti és sajnálja meg.

Mindnyájan leültek s hogyléte felől tudakozódtak.

Azután hallgatás állott be.

Liza megkérdezte anyjától, hogy hol a látcső.

Azután civakodni kezdett anya és lánya, hogy ki tette el.

A helyzet kellemetlenné vált.

Petrovics Fedor megkérdezte Ilics Ivánt, hogy látta-e már Sarah Bernhardtot.

Ilics Iván eleinte nem értette meg, miről van szó, aztán igy felelt:

— Nem . . . és maga már látta?

— Igen. Adrienne Lecouvreurt játszotta.

Praskovja Fedorovna azt mondta, hogy kiváló müvésznő s ez rendkivüli jó szerepe. Lánya ellenkező véleményen volt. Majd beszélni kezdtek természetes és közvetlen játékáról, amint hogy rendesen ilyenforma beszélgetés szokott alakulni.

A csevegés közepette Petrovics a betegre nézett s egyszerre elnémult.

A többiek is elhallgattak.

Ilics Iván cikázó szemmel, természetesen akaratlanul, bámult rá.

Ujra jókedvre akarták hangolni, de nem sikerült. Valahogyan meg kellett törni a csendet. Senki sem merte megkockáztatni s mindenkinek rettenetes volt az az irtózatos bizonyosság, hogy nemsokára kipattan valamelyik ajkáról egy hazugság s mindnyájan rá fognak ösmerni.

Liza volt a legbátrabb. Igy szólott:

— Ha el akarunk menni, hát menjünk! — s órájára pillantott, melyet valamikor atyjától kapott ajándékba. S a nélkül, hogy a többiek észrevették volna, a fiatalokra kacsintott, aminek jelentőségét csak az értette, aztán felemelkedett suhogó ruhával.

Mindnyájan fölkeltek, bucsut vettek s elmentek.

(Folytatása következik.)

a jövedék igazgatóságával a jövedéki részvények visszavásárlásának lehetőségéről.

New-York, november 15. A mult héten aranykivitel nem volt. Az ezüstkivitel 576.078 dollár volt, ebből 566.315 dollár Londonba ment.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Debreczeni Kereskedelmi és Iparkamara a minap tartotta diszes uj palotájában a felavatási ünnep után, első közgyülését. Az ülés a késő esti órákig tartott, melynek tárgyalásaiból kiemeljük a következő fontosabb ügyeket:

Szabó Kálmán elnök megemlékezvén a közgazdasági. kamarai élet legutóbbi veszteségeiről, *Littke* pécsi, *Szakmáry* kassai kamarai elnökök, ugy a soproni és aradi kamara volt alelnökeinek s *Molnár* Mihály kamarai tagnak elhunytáról, a közgyülés jegyzőkönyvileg részvétét megörökitette.

Beszámolt az elnök a kamara székházának tartott felavatási ünnepéről. A házépités költségeinek végleges leszámolása szerint az épület telekkel együtt 209.350 koronába került. Felterjesztést intézett a kamara a kereskedelmi miniszterhez a *sertéskereskedők* kérelmére az állatforgalmi egyezség megjavitása s a *gabonakereskedők* kérelmére a vasuti forgalom bajainak — különösen az ömlesztett áruk forgalmában — orvoslása iránt. Kijelölte a közgyülés törvényszéki irásszakértőül *Bodnár* Gézát, kereskedelmi ülnökül *Serli* Edét, az osztrák-magyar bankhoz uj váltóbirálókul *Mayer* Emilt (Debreczen), *Losonczi* Józsefet (Szatmár), *Barta* Jánost és dr. *Vigh* Gyulát (Szolnok). Azonkivül *Aron* Jenőt, *Gassner* Károlyt, *Kovács* Gyulát és *Szabó* Kálmánt Debreczenből. Megállapitotta az 1903. év költségelőirányzatát. Szükség e-tül 59.069 koronát, fedezetül 59.500 koronát irányzott a kamara elő, ebből szakoktatási és iparfejlesztési célokra 14,600 koronát.

Több ügyben szakvéleményt mond a közgyülés a miniszter felhivására. A kereskedők kötelező társulását, a tanonczképesités és a kereskedők képzettségének emelését szükségesnek tartja. A kövezö- és utburkoló ipart képesitéshez kötni nem kivánja. A bélyegzők, sor- és lapszámozó gépeknek a megrendelési tilalom alól való kivételét nem helyesli. Szabolcsvármegye háziiparának alapvető munkáira nézve javaslatot tesz a miniszternek. Szabolcs- és Szatmármegye kéményseprési szabályrendeletét a munkakerületek tervezett uj beosztásával birálat alá vette s helyszini tárgyalás után az érdekelt iparosok kivánsága szerint módositani javasolja.

A m. kir. államvasutak pályaházain elhelyezendő árucsarnok kérdésében nem csatlakozik a kamara ahhoz a nagy zajlal meginditott ellenző mozgalomhoz, mely a vidéket felrázni igyekszik, mert azt a kárt, amit a csarnokok a vidéki kereskedelemnek okoznak, nagyon jelentéktelennek tartja, ellenben sokkal jelentősebbnek azt a kétségtelen hasznot, amit ez az elárusitó szervezet a magyar iparnak kizárólagosan nyujt. A kamarának csak az a kivánsága, hogy e csarnokokban az illető vidék különleges iparcikkei felvételt nyerjenek.

Végül elhatározta a kamara *Szentkirályi* Tivadar inditványára a dohánytőzsdék kötelező vasárnapi munkaszünete s *Rosenthal* Ferenc inditványára a mátészalkai h. é. vasut felemelt tarifái tárgyában felirat intéz a kereskedelmi miniszterhez. Az elnök inditványára aztán jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak *Szávay* Gyula titkárnak és a vezetése alatti tisztikarnak azért a rendkivüli munkásságért, melylyel a kamara nagy ügyeit a közelmultban intézték.

Pestmegye Gazdasági Egyesülete a legutóbb tartott gyülésében megállapitotta a november 24-ikére kitüzött őszi közgyülés tárgysorozatát s a jövő évi müködési programmját. Különösen ki kell emelnünk ebből a községi gazdakörök, gabona-tárház- és szüretelő szövetkezetek alakitását. Budapesten gyümölcs- és borkiállitást rendeznek, továbbá állat-dijazásokat s megalakitják a baromfitenyésztő-szakosztályt, mely a vidéki szervezete utján arra lesz hivatva, hogy a baromfitenyésztést és értékesitést irányitsa. Ezt a szakosztályt az egyesület tetemes segélyben fogja részesiteni. Tárgyalta továbbá az igazgató-választmány — Tolnavármegye Gazdasági Egyesületének az átirata alapján — a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződést, amelyet arra való tekintettel, hogy a határforgalmi vám a magyar mezőgazdaságra s különösen az állattenyésztésünkre fölöttébb hátrányos, — még ennek az évnek a végéig kiván fölmondatni. A gazdasági egyesület mozgalmat indit továbbá a mezőgazdasági érdekképviselet mielőbbi szervezése s a középbirtok hitelének előmozditása tárgyában. Január elsejétől pedig a hivatalos értesitéseket is magába foglaló és gyakrabban megjelenő szaklapot indit, hogy az összeköttetés a központ, a járási bizottságok, községi gazdakörök s az egyesület tagjai között minél élénkebb legyen.

Vásárosarnok. (*Vámos* és *Brusst* hatósági közvetitők üzleti heti jelentése.) Az élelmiszerpiac az elmult héten igen élénk és mozgalmas volt. A különféle cikkek szállitása most már kielégitő mértékben folyik és tekintettel tél folyamán egyre nagyobodó szükségletre az összes élelmiszerek szállitásának rendszeres folytatása ajánlatos *Husfélék* az elmult héten át jó árakon voltak elhelyezhetők és most is kitünő keresletnek örvendenek, csakis a borjuk ára olcsóbbodott a hét végén, mert Galiciából nagyobb mennyiségek kerültek a piacra. Marhahus hátuljáért 80—92, elejéért 72—80 koronát számoltunk el 100 kilonként minőség szerint, borjukért hosszan mérve a hét elején 90—100 és a hét végén 86—100 fillért kilonként minőség szerint. Ölött sertések és lehuzott sertéshusban szintén élénk az üzlet ma a következő árak voltak érvényben: sertések pörkölve 104—110, forrázva 104—108 és lehuzott sertéshus 92—104 fillér kilonként minőség szerint. *Nyóbaromfi* iránt alig érdeklődnek a vevők, az üzlet ezen cikkben csendes és az árak minőség szerint változóan a következők voltak: Rántani való csirke 1·——1·20, sütni való 1·20—2. Tyuk 1·80—2·20, pulyka 4—7, kacsa hizott 3·20—5, sovány 2—2·80, lud hizott 8—12, sovány 4·40—5 korona páronként. *Vágottbaromfiban* már rendes menetében van az üzlet és kielégitő is, csakis a hét második felében lett az ár egyes kereskedők tömeges és olcsó kinálása folytán olcsóbb, habár a piacra került mennyiség nem haladta meg a budapesti szükséglet mértékét és tekintettel azon körülményre, hogy a vágott baromfi 1—2 napi raktározás folytán már nem képvisel oly értéket, mint az áru megérkezésének napján, akarva nem akarva a szolid kereskedőknek is lejebb kellett szállitani árkövetelésüket. Ma már azonban a hidegre fordult időjárás változtatott e bajon és valószinüleg hamarosan magasabb árakon számolunk el. Ma I. nehéz alföldi áruért 1—1.06, gyengébb fajtáért 92—98, egyébb nehéz bácskai áruért 98—1.02, könnyebb faju 90—96 koronát értünk el kilónként minőség szerint. *Tojás* kitünő kereslelnek örvend és már elértük a 100 koronás árat, sőt prima telt alföldi áruért 102 koronát is fizettek a vevők. A tojáspiac irányzata szilárd. megbizható friss telt árura szükség van, ezért a készletek azonnali felszállitása és a szállitás szakadatlan rendszeres folytatása ajánlatos. — *Tejtermékek*ben egyre javul az üzlet, és I r. kedvelt jegyü szövetkezeti és uradalmi teavajért ½ kilós darabokban 2.30—2.40. 1 és 5 kilós darabokért 2.10—2.20, jó friss főzővajért 1.50—1.70 és tehénturóért 22—26 fillért értünk el kilónként minőség szerint. *Gyümölcsfélék* közül alma képezi főképpen a kereslet tárgyát és az áru minősége szerint jó árakon kelt el. Dióban szükség, azaz áruhiány van a budapesti piacon és igy a szállitás igen ajánlatos. *Burgonya* jól keresett; nagy gumós válogatott egészséges rózsaburgonya 4.20—4.40, sárga 4.20—4.60 és fehér 3.40—3.60 koronával kelt el 100 kilónként vaggontételekben. Vöröshagymában az üzlet lanyha a mai ár I-r. áruért 6.——6.40 korona I-r. foghagymáért 20—28 korona 100 kilónként. *Vadfélék* árai; száraz szőrü kifejlett nyulak darabja 2.30—2.40, fogoly párja 2.20—2.40, fácán párja 5.60—6.— korona. Vaddisznó nehéz 60—80, süldő 1.——1.30, szarvas 60—72, őz teljesen el van hanyagolva és 1.— koronát jegyzett kilónként.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

P. L. *Budapest* Legjobb, ha még egy levélben őszintén kitárja a lelkét vagy esetleg leutazik és személyesen mondja el a mondanivalóját. Ilyen esetben legjobb szószóló az őszinteség. — **Dr. R. I.** *Nagyszombat.* A képviselőházban nem szokás beszédet *felolvasni.* A kérdezett képviselő mindenesetre előre készült beszédére. 2. Arányi Miksa igenis magyar állampolgár s ez idő szerint a New-York biztositó-társaság párisi igazgatója. Egyelőre nem készül haza Magyarországra. — **228.998. számu előfizető.** Mindenesetre szokatlan formája ennek a szónak, de ha le kell irni, feltétlenül három *z* betüvel irandó. — **M. S.** *Varannó.* Az illető intézet magánintézet lévén, az igazgatónak joga van a felmondásra. Ön azonban — ha azonnal elküldik — végkielégitésre tarthat igényt, ami ebben az esetben háromhavi fizetésnek felel meg. — **Tudatlan.** Nagyságnak igaza van, unokafivérének. kellett volna menyasszonyát bemutatni. Addig Nagyságra nézve a látogatás nem kötelező. — **B. M.** *Arad.* Az országos magyar gyorsiróegyesület november 30-án, vasárnap délután 2 órakor tartja meg idei irásversenyét, amelynek helye még nincs meghatározva.

Sorsjegyek.

D. K. V. 2537/65. szerb sorsjegye 13 frankot nyert.

227.850. számu előfizető, 230.688. számu előfizető, Sz. K. *Patony*, **R. K.** *Nyitra*, **Cs. J.** *Gyalár*, **Régi előfizető,** *Miskolcz.* Sorsjegyeik nem nyertek.

A KRONDORFI A LEGJOBB NYÁLKAOLDÓ GYÓGYVIZ.

Szalai és Társa bank és váltóüzlete
a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusitója
Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.
Vesz és elad sorsjegyeket, érték papirokat és állampapirokat a napi áron, elad sorsjegyeket **részletfizetésre,** ellenőrzi a sorsjegyek huzásait, beváltja **a kisorsolt sorsjegyeket** és az esedékes szelvényeket. — **Pénzkölcsönt** nyujt mindennemü sorsjegyekre és értékpapirokra.

Napirend.

Naptár: Hétfő, november 17. — Római katholikus: Gergely. — Protestáns: Alfons. — Görög-orosz: (november 4.) Isannic. — Zsidó: Marcheschvan 17. Scheni bj. — Nap kél: 6 óra 53 perckor. — Nyugszik: 4 óra 4 perckor. — Hold kél: 6 óra 3 perckor délután. — Nyugszik: 8 óra 30 perckor reggel. — Hold a földközelben 3 óra 42 perckor reggel.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Nemzeti Muzeum. Természetrajzitár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muzeum könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től órától 12-ig és délután 3 órtól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténetgyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti ipart csarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Most jelent meg!

NIOBE

Énekes játék 3 felvonásban.

Egy amerikai bohózat a. irta **PÁSZTOR Á.** • Zenéjét szerzette • **STOLL K.**

A Népszinház legutolsó premiére je.
Állandóan műsoron.

Fővárosi Szinházak Műsora 129—130. sz. *Ára 60 fill.*

Casanova

Operette 3 felvonásban, előjátékkal.

Irta **Faragó Jenő** Zenéjét szerzette **Barna Izsó**

A Népszinház nagy sikerü műsordarabja.

Fővárosi Szinházak Műsora 127—128. sz. *Ára 60 fill.*

RODOSTÓ

Történeti szinmü 3 felvonásban.

Irták **Géczy István** és **Lampérth Géza**

A Vigszinház nagy sikerü műsor darabja, a mely most járja utját vidéki szinpadjainkon.

Fővárosi Szinházak Műsora 125—126. sz. *Ára 60 fillér*

A mult szinházi évad legnagyobb sikert aratott eredeti és forditott szinművei, a melyek állandóan megmaradtak a műsoron, mind megjelentek a

Fővárosi Szinházak Műsorában

123—124 **Házasodjunk.** Bohózat. Guthi S.
121—122 **A régi szerető.** Népsz. Géczy I.
119—120 **Balassa Bálint.** Tört. szinj. Martos
117—118 **A mély.** Szin. Brieux-Molnár M.
115—116 **Kuruc Feja Dávid.** Tört. szinmü. Fényes Samu.
113—114 **A képviselő úr.** Boh. Guthi-Rákosi.
111—112 **A páholy.** Bohózat. Laufs és Kraatz — Kabos E.
109—110 **Karácsony.** Drám. látv. Dickens-M.
107—108 **A nevezetes kastély.** Vigjáték. Bisson—Heltai.
106 **Katalin.** Ered. op. Béldi—Fejér.
105 **Pillangó kisasszony.** Szinmü. Belasco—Faludi.
103—104 **A sasok.** Vigj. Guthi—Rákosi.
102 **A becsületbiró.** Tragédia. Zivuska

Legközelebb megjelennek

Loute. Forditotta *Heltai Jenő.*
A brezováczi hős. Eredeti bohózat 3 felv. Irták *Guthi* Soma és *Rákosi* Viktor.
Clémenceau. Irta ifj. *Dumas.* Ford. *Fáy* J. B.
Constantin abbé. Irta *Halévy* Ford. *Paulay.*

Teljes árjegyzék kiadatva ingyen és bérmentve.

Egy-egy szám ára 30 fillér. — Kapható minden könyvkereskedésben.

Kiadja

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedése
BUDAPEST
VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM.

M. KIR. OPERAHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

Zárva.

NEMZETI SZINHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

Thurán Anna.

Történeti vigjáték 3 felvonásban. Irta Bartók Lajos.

Kezdete 7½ órakor.

VIGSZINHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

Loute.

Bohózat 4 felvonásban. Irta: Pierre Veber. Forditotta: Heltai Jenő.

Személyek:

Dupont	Góth	Echanguettené	Hunyadi
Castillon	Hegedüs	Renée, leánya	Nógrádi
Francolin	Tanay	Bruné	Makrócyné
Baburon	Szerémy	Chevrelné	R. Rostagni
Bru	Vendrei	Petitboisné	Erdei
Loute	Varsányi	Marchaisonné	Nikó

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, előjátékkal. Irta Faragó Jenő. Zenéjét szerzé Barna Izsó.

Személyek:

Casanova	Nyárai	A sátán felesége	Küry
A sátán	Szirmai	Marion	Küry
Petruccio	Szirmai	Pompadour	Küry
XV. Lajos	Szirmai	Lia	Küry
Mózes		Náthán	Delli
Marina	Holló	Barbarine	Harmath I.
Heloise	Dóry M.	Stella	Harmath I.
Zoe	Dóry M.	Napoleon	Kovács M.
Pietro	Pázmán	Bakter	Nagy
Utcai táncosnő	Kápolnai I.	Pero	Mály

Kezdete 7½ órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.

Nőemancipáció.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Szigeti József. Zenéjét szerzette Serly Lajos.

Személyek:

Bátori Mihály	Szilágyi	Keilinger	Sziklai
Gerőfi János	Mátrai	Verebes	Faragó
Flóra	Pálmay	Csonka	Giréth
Zarándiné	Lubrincz	Dengelegi	Sziklainé
Arpád	Rathonyi	Lidi	Tomcsányi
Kaczér Tamás	Boross	Boriska	Kornai

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Hétfő, 1902. november hó 17-én.

A háboru.

Irta Ráth István.

Kezdete 7½ órakor.

FŐVAROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Ma és minden este:

A hárem kalandja

Operett Lincke Pál-tól:

Tarka Szinpad

A párbaj

Bohózat egy fölvonásban; irta Jean Louis, magyarositotta Heltai Hugó.

Éjjeli támadás

Némajáték Paul Martinetti-től

stb. stb.

Az előadás 8 órakor kezdődik.

A télikertben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Készpénzkölcsön Földbirtokokra

a becsérték háromnegyed részéig 4% ellenében 15—60 évi törlesztésre. Kataszteri birtokiv és telekkönyvi kivonat küldendő be.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

tulajd.: GURRÉ Ferenc,

Budapesten, VI., Váci-körut 39. szám.

Fennállása óta közel 200 millió koronát meghaladó kölcsönöket konvertált.

— Alapittatott 1890-ben. —

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám.
Igazgatóság: Leitner és Keleti.

Ma

ÉJJELI SZOLGÁLAT.

(„A karambol okai" cimü bohózat folytatása.)
Bohózat a vasuti életből, irta: Forgalmista.

Végül:

A kis KOHN! Irta: Caprice.

A remek télikertben Munczy Lajos hires zenekara reggeli 5 óráig hangversenyez.

Király-utca 71. **RÉMI-MULATÓ.** Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmovici M., müvezető
Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdete 8 órakor.

A Mulató kitünően fütve és huzatmentes.

Ma nagy előadás

az uj novemberi müsor második részének hallatlan sikere!

Szenzációt keltő! Fenomenális!

Még eddig nem látott mutatványok!

Miss Marguerite

bámulatkeltő és a világ legjobb oroszlán-szeliditőnője, az ő 8 oroszlánjával. Szerpentintánc az oroszlánketrecben!

Szenzációs! „EGY AFRIKAI LAKOMA" az oroszlánok etetése a közönség szeme előtt.

Hadji Mohamed

a kontinens legjobb arabs ugró akrobatái.

The 8 Phantom Guard's

a lélekgárda koszoruzott szépségek

valamint a többi 10 elsőrangu különlegességek fellépte.
Nappali pénztár nyitva 10—12-ig és 3—5-ig.
Jegyek elővételben 70 kr. az ismert dohánytőzsdékben.

Legszebb könyvtárt berendezek,

havi 2—3 korona részletfizetésre:

Szépirodalom, szakmüvek bel- és külföldről, diszmüvek is, karácsonyi és ujévi ajándékokra. Cim: **Kelemen Gyula, Budapest VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15.** levelezőlap elegendő. (Vidékről válaszbélyeg melléklendő.)

NÉHÁNY SZÓ a TITKOS BETEGSÉGEKRŐL.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltünően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelmüség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Itt a legfőbb ideje, hogy ezen szörnyü állapot megszünjék. Kell lenni valakinek, a ki a fiatalságot a nemi életről jóakarattal, őszintén és behatóan felvilágositsa, kell lenni valakinek, a kinek az emberek titkos bajaikat báran, tartozkodás nélkül és bizalommal elmondhatsák. De nem elég ám ezen bajokat bárkinek elpanaszolni, hanem olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz kell fordulni, a ki a nemi életre vonatkozó jó tanácsokat tud adni és aki az esetleg már meglevő bajokon is tud segiteni, akkor majd megszünik a titkos betegségek létezése.

Ilyen magasztos hivatásu és erre való Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos hirü intézete (Budapest, VII. Kerepesi-ut 10), a hol a legnagyobb titoktartás mellett kaphat mindenki (ugy férfi, mint a nő) nemi életről felvilágositást, a hol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a koranyagoktól, lelki kinjai megszünnek. Ezen intézet a benne alkalmazott és sok ezer betegen biztos és teljes eredménynyel használt gyógymódnál fogva a monarkiában uttörő és egyedülálló. A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel alaposan és gyorsan gyógyitja már sok év óta Dr. Palócz az ő speciális gyógymódjával még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, hugycső-, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokat, az önfertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést-, elgyengült férfierőt (impotenciát), aranyeret, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármi oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szivesen adnak levelére kimeritő, titoktartó választ (a levélhez csak válaszbélyeget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kivánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig (vasárnap déli 1 óráig).

Cim: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest VII., Kerepesi-ut 10.

Legfőbb idő

osztálysorsjegyek megrendeléséhez a legnagyobb osztálysorsjegy főelárusitónál.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/8 sorsjegy kor. 1.50
1/4 „ „ 3.—
1/2 „ „ 6.—
1/1 „ „ 12.—

Török A. és Tsa
bankháza,
BUDAPEST.

Központ: **Teréz-körut 46/c.**

Fiókok: Váczi-körut 4, Muzeum-körut II, Erzsébet-körut 54.

Ma csütörtök, november 20-án az I. osztály huzásának kezdete.

Mielőtt

férfi-, fiu- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, sziveskedjék saját érdekében **Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26.** legnagyobb áruházából az ujonnan megjelent **nagy képes árjegyzéket kérni,** melyet rögtön bérmentve küldünk.

Részletfizetésre

arany, ezüst, ékszerek, zsebórák és ingaórák olcsón kaphatók

Grünberger Ármin Béla
IV. Váci-utca 30. I. em. 23.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kivánatra a vevő a helyszinén megjelenik.

Elsőrendü Singer varrógépeket

mélyen leszállitott árban 75 koronától feljebb havi 8 és 10 koronás részletre szállitunk 6 évi jótállással. Vidékre is bárhova.

Láng Jakab és fia

varrógép nagyraktára

Bpest, József-körut 41.

Fiók-üzlet:

Rottenbiller-utca 1.

Nagy árjegyzék ingyen!!

Cégünk kizárólag elsőrendü uj Singer gépeket tart raktáron, **melyek össze nem tévesztendők** holmi bécsi tucat gépekkel, melyeket egyes különösen bécsi kereskedők különféle cifra nevek alatt árusitanak

A dohány.

A dohány pompás élvezeti cikk. Nincs nagyobb öröm, mint egy jó pipa dohány, a melynek bodor füstje kék felhőkben száll az ég felé, mig az ember ábrándozik szép jövőről, boldogságról, jólétről. A szép ábrándok egymást érik, de a legszebb mindközt az, melynek teljesülése az eddigi tények szerint oly szép reménynyel kecsegtet, hogy a Hecht-Bankháznál vett sorsjegygyel — miután ott már oly sokan nyertek, megnyerjük a főnyereményt. Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körut 32. Huzás november 20. és 21. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Használjon Kerpel-féle

Kézfinomitó

folyadékot, mely a kezet 3 nap alatt bársonysimává és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fillér. **Kerpel gyógytár, Budapest, V., Lipót-körut 28.** 4 üveg rendelésnél franco.

OKVETLENÜL

7

nyer minden második OSZTÁLYSORSJEGY.
A nyeremények összértéke:
K. 14.459.000.-
HUZÁS MÁR NOVEMBER 20-és 21-én
Az első osztály betéte 1/8 K 1.50, 1/4 K 3, 1/2 K 6, 1/1 sorsjegyért K 12
Eredeti sorsjegyeket ajánl az 1866 óta
FENNÁLLÓ
FUCHS H.
VÁLTÓHÁZA
BUDAPEST.
IV. KECSKEMÉTI-UTCZA 1

VÁSÁROLJON OSZTÁLYSORSJEGYET HECHT BANKHÁZNÁL

BUDAPEST
FERENCZIEK-TERE 6. ERZSÉBET-KÖRUT 32

Huzás november 20. és 21-én.

Legtöbb főnyereményt nálunk nyertek.

Sorsjegy-árak:	Egész	fél	negyed	nyolcad
Korona	12.—	6.—	3.—	1.50

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Kedd	Denevér	A Strike	Loute	Niobe	Nőemancipáció
Szerda	Szt. Erzsébet legendája	A föld	A csókon szerzett vőlegény	Casanova	Nőemancipáció
Csütörtök	Aida	Halálos csönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció
Péntek	Nincs előadás	A jövevények Nyolcadik pont	Loute	Casanova	Nőemancipáció
Szombat	Nürnbergi mesterdalnokok	A jövevények Nyolcadik pont	Loute	A hit	Nőemancipáció
d. u. Vasárnap este	Az afrikai nő	Endre és Johanna A jövevények Nyolcadik pont	A csókon szerzett vőlegény Loute	Niobe A hit	B. A. L. E. K. Nőemancipáció

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.